

जे जे आपणासी ठावे, ते ते इतरांसी सांगावे
शहाणे करूनी सोडावे, सकळ जन

संरक्षापक्क संपादकः
कै. दैविदारसाव रसाळ

गोदातीर समाचार

संपादक
केशव घोणसे पाटील

चिमुकल्यांच्या आरोग्याशी खेळ कधी थांबणार ?

अंगणवाडी ही केवळ बालकांना शिक्षणाची प्राथमिक ओळख करून देणारी व्यवस्था नाही, तर त्यांच्या पोषणाची आणि आरोग्याचीही महत्त्वाची जबाबदारी पार पाडणारे केंद्र आहे. याच ठिकाणी बालमनांवर कळत नकळत संस्कार देखील केले जातात. ग्रामीण आणि दुर्गम भागातील गरीब कुटुंबांतील चिमुकल्यांसाठी अंगणवाडीतील पोषण आहार हा त्यांच्या दैनंदिन आहारातील महत्त्वाचा आधार असतो. त्यामुळे या आहाराच्या गुणवत्तेशी कोणतीही तडजोड म्हणजे थेट बालकांच्या आरोग्याशी खेळ आहे. आंबेगाव येथील अंगणवाडी सेविकेने निकृष्ट दर्जाच्या अन्नपदार्थांच्या पुरवठ्याबाबत समाज माध्यमावर व्हीडीओ प्रसिद्ध केला. यामुळे तिच्यावर निलंबनाची कारवाई झाल्याची बाब समोर आली आहे. या घटनेने अनेक गंभीर प्रश्न उपस्थित केले आहेत. निकृष्ट अन्नपुरवठ्याबाबत आवाज उठवणाऱ्या कर्मचाऱ्यावरच कारवाई होत असेल, तर गैरप्रकारांविरोधात तक्रार कोण करणार? पुरवठा करणाऱ्या कंत्राटदाराच्या मालाचा दर्जा तपासण्याची जबाबदारी कोणाची? संबंधित अधिकाऱ्यांनी आपली कर्तव्ये पार पाडली आहेत की केवळ कागदोपत्री तपासण्या करून जबाबदारी झटकली आहे? किंवा ते मॅनेज झाले आहेत का? या प्रश्नांची उत्तरे प्रशासनाने जनतेसमोर स्पष्टपणे मांडणे आवश्यक आहे. अंगणवाड्यांसाठी शासनाकडून मोठ्या प्रमाणावर निधी उपलब्ध करून दिला जातो. या निधीतून बालकांना पौष्टिक आणि दर्जेदार आहार मिळावा, हा त्यामागचा मूलभूत उद्देश आहे. मात्र, जर निकृष्ट दर्जाचा माल पुरवून त्यातून कंत्राटदार आणि संबंधित अधिकारी आपले खिसे भरत असतील, अशी परिस्थिती निर्माण झाली असेल, तर हा केवळ भ्रष्टाचाराचा विषय राहत नाही; तो सामाजिक आणि मानवी संवेदनशीलतेचा प्रश्न बनतो. कारण या गैरप्रकाराची किंमत कोणाला मोजावी लागते? ती मोजतात ती निरपराध चिमुकली मुले, यांचा आवाज कधीच कोणीही ऐकत नाही. कुपोषणाशी लढण्यासाठी शासन विविध योजना राबवत असताना दुसरीकडे पोषण आहारच निकृष्ट मिळत असेल, तर योजनांच्या उद्देशालाच हत्ताळ फासला जातो. लहान मुलांच्या शरीराची वाढ आणि मेंदूचा विकास या वयात झपाट्याने होत असतो. अशा काळात दर्जाहीन अथवा दूषित अन्नामुळे त्यांच्या आरोग्यावर गंभीर परिणाम होऊ शकतात. त्यामुळे अन्नाच्या गुणवत्तेतील निष्काळजीपणा हा क्षम्य ठरू शकत नाही. ही समस्या केवळ अंगणवाड्यांपुरती मर्यादित नाही. आश्रमशाळांमध्येही विद्यार्थ्यांना दिल्या जाणाऱ्या खाद्यपदार्थांमध्ये अळ्या, झुरळे किंवा इतर घाण आढळल्याच्या घटना यापूर्वी अनेकदा समोर आल्या आहेत. एखाद्या ठिकाणी अशी घटना घडली की काही दिवस गदारोळ होतो, चौकशीचे आदेश दिले जातात किंवा तसे नाटक केले जाते आणि नंतर प्रकरण शांत होते. मात्र, मूळ व्यवस्था बदलत नाही. परिणामी अशा घटना पुन्हा-पुन्हा घडत राहतात. अन्न व औषध प्रशासन विभागाची भूमिका येथे अत्यंत महत्त्वाची आहे. अन्नाची गुणवत्ता तपासणे, नमुने घेणे, दोषी पुरवठ्यादारांवर कारवाई करणे आणि नियमांचे उल्लंघन करणाऱ्यांवर कठोर दंडात्मक पावले उचलणे, ही जबाबदारी प्रभावीपणे पार पडली पाहिजे. केवळ कंत्राटदाराला नोटीस बजावून किंवा चौकशी समिती नेमून भागणार नाही. हल्ली तर चौकशी समिती नेमणे म्हणजे प्रकरण लांबवणे आणि नंतर ते दाबून टाकणे यासाठीचा हा एक कायदेशीर मार्ग ठरला आहे का अशी शंका येते. निकृष्ट अन्नपुरवठा सिद्ध झाल्यास संबंधित कंत्राटदारासोबतच त्यावर देखरेख ठेवण्याची जबाबदारी असलेल्या अधिकाऱ्यांचीही जबाबदारी निश्चित झाली पाहिजे. कारण असे अधिकारी आणि कंत्राटदार यांच्यामध्ये आर्थिक संबंध असतात. याचबरोबर तक्रार करणाऱ्या अंगणवाडी सेविकेला निलंबित करण्यामागची कारणेही पारदर्शकपणे स्पष्ट झाली पाहिजेत. तिने नियमांचे उल्लंघन केले असेल तर त्याची चौकशी व्हावी; परंतु केवळ निकृष्ट अन्नाबाबत आवाज उठवल्यामुळे तिच्यावर कारवाई झाली असेल, तर हा प्रकार अत्यंत गंभीर आहे. गैरप्रकार उघड करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांचे संरक्षण करण्याऐवजी त्यांनाच लक्ष्य केले गेले, तर भविष्यात कोणीही तक्रार करण्याचे धाडस करणार नाही किंबहुना असे करू नये हीच प्रशासनाची इच्छा असावी. बालकांच्या ताटातील अन्न हे कोणाच्याही कमाईचे साधन नसून त्यांच्या हक्काचे पोषण आहे. त्यामुळे या प्रकरणाची निष्पक्ष चौकशी करून सत्य जनतेसमोर आणणे, दोषींवर कठोर कारवाई करणे आणि अंगणवाडी तसेच आश्रमशाळांमधील अन्नाच्या गुणवत्तेची नियमित व स्वतंत्र तपासणी व्यवस्था निर्माण करणे गरजेचे आहे. कारण शासनाच्या योजनांमध्ये पैसा खर्च होणे पुरेसे नाही; त्या पैशातून लाभार्थ्यांना प्रत्यक्षात दर्जेदार सेवा मिळते का, हे पाहणे अधिक महत्त्वाचे आहे. चिमुकल्यांच्या आरोग्याशी तडजोड करणाऱ्यांना पाठीशी घातले गेले, तर समाजाने अशा व्यवस्थेला कधीच माफ करू नये. मुलांच्या ताटातील अन्नात भ्रष्टाचाराला जागा नसावी. चिमुकल्यांच्या आरोग्याशी सुरू असलेला हा खेळ आता थांबायलाच हवा.

शहीद राजगुरू महान क्रांतिकारक

महाराष्ट्रातील पुणे येथील खेड गावांमध्ये (आताचे राजगुरू नगर) २४ ऑगस्ट १९०८ रोजी शिवराम हरी राजगुरू नावाचा महान क्रांतिकारक जन्माला आला. जनुकाय या पृथ्वीवर लखलखत्या सूर्यप्रकाशाचा जन्म झाला की काय असे सर्वांना भासू लागले. कारण जन्मतःच त्यांच्या चेहऱ्यावर क्रांतीची ज्वाला धगधगत होती आणि भारताच्या स्वातंत्र्य लढ्यात एक तेजोमय लखलखता प्रकाश प्रगट झाला व क्रांतीची मशाल संपूर्ण भारतात सूर्याप्रमाणे प्रज्वलीत झाली. राजगुरूंनी संस्कृत भाषेत शिक्षण घेतले. लघुसिध्दांत कीमुदीचा अभ्यास केला. त्यांना मराठी, हिंदी, इंग्रजी आणि कन्नड भाषा चांगलीच अवगत होती. क्रांतिकारी विचार-सरणीचे चंद्रशेखर आझाद आणि लोकमान्य टिळक यांच्या विचारांच्या प्रभावामुळे अल्पवयातच राजगुरू इंग्रजाची घृणा करू लागले व स्वतंत्र लढ्यात उडी घेतली.

राजगुरू हिंदुस्थान सोशालिस्ट रिपब्लिकन असोसिएशनचे सदस्य होते. यानंतर चंद्रशेखर आझाद, भगतसिंग, सुखदेव थापर घनिष्ट मित्र झाले आणि क्रांतीला नवी दिशा व चालना देवून क्रांतीची ज्वाला प्रज्वलित केली. आज शहिदांच्या पुण्याईनेच देशाची १४५ कोटी जनता मोकळा श्वास घेत आहे. अनेक क्रांतिकारक, थोर पुरुष यांच्या अथक परिश्रमाने, प्रयत्नाने व बलिदानाने १५ ऑगस्ट १९४७ ला भारत स्वतंत्र झाला. क्रांतिकारकांनी कोणत्याही गोष्टीची व आपल्या परिवाराची पर्वा न करता इंग्रजांना सडेतोड उत्तर देऊन स्वतंत्र भारताची मशाल १९४७ ला प्रज्वलीत केली. १९२८ ला भारतातील घडामोडींचा अभ्यास करण्यासाठी इंग्लंडहून सायमन कमिशन नावाचे शिष्टमंडळ भारतात आले. त्यावेळी सायमन कमिशन नावाचे वादळ रोखण्यासाठी लाला लजपतराय यांनी पुढाकार

घेऊन ‘सायमन परत जा’च्या घोषणांनी संपूर्ण भारत एकवटला. ही बाब सायमन कमिशनचे अधिकारी सँडर्स यांना पचली नाही. लाला लजपतराय यांच्या नेतृत्वाखाली लाखांच्या संख्येने प्रदर्शनकारी जमा झाले. यामुळे सायमन कमिशनची घाबरगुंडी उडाली व जमाव पांगवण्यासाठी सँडर्स यांनी लाठीचार्जचा आदेश दिला. यात लाला लजपतराय घायाळ झाले आणि त्याच १७ डिसेंबर १९२८ ला त्यांची प्राणज्योत मालवली. त्यांच्या मृत्युमुळे संपूर्ण भारत शोकाकुल झाला. हे दुःख राजगुरू, भगतसिंह आणि सुखदेव यांना पहावेच नाही. त्यामुळे क्रांतिकारकांच्या तळपायाची आग मस्तकात गेली आणि लाला लजपतराय यांच्या मृत्यूचा बदला घेण्यासाठी क्रांतिकारकांनी कंबर कसली व लाला लजपतराय यांच्या मृत्यूला कारणीभूत असणारा अधिकारी सँडर्स याला ठार मारण्याची योजना आखली.

लाला लजपतराय यांच्या पहिल्या मासिक श्राध्दाच्या दिवशी राजगुरू, भगतसिंग आणि सुखदेव हे तिघेही वेश बदलून जॉन सँडर्स यांच्या

निवासस्थानी गेले. सँडर्स दिसताच सुखदेव यांनी संकेत दिले. संकेत मिळताच भगतसिंग आणि राजगुरू यांनी एकाचवेळी गोळ्या झाडून सँडर्सला जागीच ठार केले व तेथून पलायन केले. इंग्रजांनी तिघांना पकडण्यासाठी शर्षीचे प्रयत्न सुरू केले. बरेच दिवस इंग्रजांना हुलकावणी देत तिन्ही क्रांतिकारक भूमिगत राहिले. परंतु फितुरीमुळे ते पकडले गेले. शेवटी २३ मार्च १९३१ ला भारतातलेच्या तिन्ही सुपुत्रांना इंग्रजांनी फाशी दिली. यामुळे संपूर्ण भारत स्वातंत्र्यासाठी आपल्या प्राणांची आहुती देणाऱ्या या तिन्ही सुपुत्रांना कोन्हीही विसरणार नाही. जोपर्यंत सूर्य-चंद्र, आकार-पाताळ आहे तोपर्यंत या शहिदांना कोन्हिही विसरणार नाही.

राजगुरू, भगतसिंग आणि सुखदेव यांचे बलिदान पाहून १४५ कोटी जनतेच्या तळपायाची आग आजही मस्तकात जाते. परंतु ९५ टक्के राजकीय पुढारी शहिदांना विसरल्याचे दिसून येते.कारण ९५ टक्के राजकीय पुढारी आज देशाच्या विकासापेक्षा स्वतःच्या विकासाकडे जास्त लक्ष देताना दिसतात. इंग्रजांनी भारताला लुटले ही बाब सत्य आहे.परंतु देशातील भ्रष्ट राजकीय पुढाऱ्यांनी देशाला हजारांपैकीने लुटले आहे त्यामुळे देशात अनेक गंभीर समस्या निर्माण झालेल्या दिसून येतात हे स्वतंत्र भारताचे दुर्भाग्य म्हणावे लागेल.

देशातील वाढत्या भ्रष्टाचारामुळे अशी परिस्थिती निर्माण झाली आहे की श्रीमंत हा दिवसेंदिवस श्रीमंत होत आहे व गरीब हा गरिबीच्या खाईत गुदमरत आहे. या संपूर्ण बाबींची जाण राजकीय पुढाऱ्यांनी ठेवली पाहिजे व देशसेवा आणि जनसेवा याकडे सर्वांनीच लक्ष केंद्रित केले पाहिजे तेव्हाच राजकीय पुढाऱ्यांची शहीदांना खरी श्रद्धांजली मानल्या जाईल. राजकीय पुढाऱ्यांनी फक्त एक दिवस शहिदांचे

अनुकरण करून लोकप्रतिनिधी, जनप्रतिनिधी या पदाला कलंकित न करता यांचा योग्य उपयोग करून जनसेवा केली पाहिजे. तेव्हाच शहीद राजगुरू यांना खरी श्रद्धांजली ठरेल.

संपूर्ण देश शहिदांना आदरांजली अर्पण करीत आहे.परंतु शहिदांचे बलिदान व्यर्थ जाणार नाही याची जाण मुख्यत्वेकरून राजकीय पुढाऱ्यांनी ठेवण्याची गरज आहे. कारण राजकीय पुढाऱ्यांचे लक्ष देशसेवेपेक्षा फक्त स्वतःचे हित साधण्याच्या प्रयत्नात असते ही देशातील जनता उघड्या डोळ्यांनी पाहत आहे. त्यामुळे सावधान, राजकीय पुढाऱ्यांना, कोणतेही कार्य करताना शहिदांचे अनुकरण अवश्य करावे व त्यांच्या बलिदानाला कोठेही ठेच पोहचणार नाही किंवा तडा जाणार नाही याची दक्षता घ्यावी. हे भारत मातेच्या शहिद भुमि पुत्रांना माझा कोटी कोटी प्रणाम! देशात बदलत्या हवामानामुळे,जंगल तोडीमुळे व वाढत्या अलनिनोच्या प्रभावामुळे निसर्गाचे संतुलन डागमगले आहे याला संतुलित करण्यासाठी शहीद राजगुरू यांच्या जयंतीचे औचित्य साधून प्रत्येकांनी वृक्षलावड केली पाहिजे. मुख्यत्वेकरून राजकीय पुढारी, सरकार, प्रशासन, शाळा-महाविद्यालये, स्थानिक प्रशासन व सामाजिक संस्था यांनी राजगुरू यांच्या जयंतीनिमित्त आठवण म्हणून मोठ्या प्रमाणात वृक्षारोपण करावे. यामुळे संपूर्ण सृष्टी प्रफुल्लित राहण्यास मदत होईल व प्रत्येक झाडांच्या पानांत, फुलात, फळात आपल्याला शहीद राजगुरूसह संपूर्ण शहिदांचे अवश्य दर्शन होईल. जब तक सुरुज चांद रहेंगा तबतक शहिदांका नाम रहेंगा शहीद रागगुरू यांना कोटी कोटी प्रणाम.

-रमेश कृष्णार लांजेवार

नागपूर.

मो. ९९२१६९०७७९

महिला शेतकरी: शेतीच्या कणाकणात योगदान, तरीही हक्कांपासून वंचित

संयुक्त राष्ट्र संघाने महिलांचे कृषी आणि बागायती क्षेत्रातील योगदान अधोरेखित करण्यासाठी तसेच लैंगिक असमानता दूर करण्याच्या उद्देशाने २०२६ हे वर्ष ‘आंतरराष्ट्रीय महिला शेतकरी वर्ष’ म्हणून साजरे करण्याचे घोषित केले आहे. हा निर्णय केवळ महिलांच्या कष्टांची दखल घेणारा नाही, तर शेतीच्या संपूर्ण व्यवस्थेकडे नव्या दृष्टीने पाहण्याची संधीही देणारा आहे. २०११ च्या जनगणनेनुसार, भारताच्या एकूण लोकसंख्येत महिलांचे प्रमाण ४८.४ टक्के आहे. मात्र, शेती आणि बागायती क्षेत्रातील त्यांचा सहभाग यापेक्षा कितीतरी अधिक आहे. ग्रामीण महिला घरातील जबाबदाऱ्या सांभाळत शेतीच्या कामात मोठ्या प्रमाणावर योगदान देतात. बागायतीशी संबंधित कामांमध्ये त्यांचा सहभाग सुमारे ७९ टक्के, तर शेतीतील कामांमध्ये जवळपास ७५ टक्के असल्याचे विविध आकडेवारीतून दिसून येते. तरीही ‘शेतकरी’ म्हटले की आपल्या डोळ्यांसमोर ग्रामूख्याने पुरुषाचेच चित्र उभे राहते. शेतात राबणारी, पिकांची निगा राखणारी आणि घराचा संसारही सांभाळणारी महिला मात्र ‘शेतकरी’ या ओळखापासून दूर राहते. हीच आपल्या कृषी व्यवस्थेतील

मोठी विसंगती आहे.

उदारीकरण, खासगीकरण आणि औद्योगिकी-करणानंतर ग्रामीण भागातून पुरुषांचे शहरांकडे स्थलांतर वाढले. परिणामी, शेतीची जबाबदारी मोठ्या प्रमाणावर महिलांच्या खांद्यावर आली. घर, मुलांचे संगोपन आणि कुटुंबाच्या जबाबदाऱ्या पार पाडतानाच त्या शेतीतही म्हेनत करू लागल्या. आज शेतीमध्ये मोठ्या प्रमाणा-वर यांत्रिकीकरण झाले असले, तरी भात लागवड, पेरणी, खुरपणी, कापणी, मळणी, साठवणूक, प्रक्रिया आणि चारा उत्पादन यांसारख्या श्रमप्रधान कामांमध्ये महिलांचा सहभाग मोठा आहे. पशुपालन, मत्स्यपालन आणि बागायती क्षेत्रातही महिलांची भूमिका अत्यंत महत्त्वाची आहे. २०२३-२४ च्या आर्वधिक श्रमशक्ती सर्वेक्षणानुसार, ग्रामीण भागातील प्रत्येक तीन महिलांपैकी एकापे दोन महिला कृषी समुदायाशी संबंधित आहेत. उत्तर प्रदेश आणि बिहारसारख्या राज्यांत तर जवळपास ८० टक्के महिला शेतीशी निगडित असल्याचे दिसून येते. लोकसभेत सादर करण्यात आलेल्या माहितीनुसार, महिला कृषी काम गारांची संख्या वाढत असताना पुरुष कृषी कामगारांच्या

संख्येत घट होत आहे.

महिला शेतकऱ्यांच्या हक्कांचा प्रश्न भारतापुरता मर्यादित नाही. जगभरातील कृषी क्षेत्रात महिलांचे मोठे योगदान असूनही जमिनीच्या मालकीमध्ये त्यांना समान स्थान मिळालेले नाही. विकसनशील देशांमध्ये मोठा लोकसंख्या वर्ग शेतीशी संबंधित असताना जमिनीच्या मालकीमध्ये महिलांचा वाटा अत्यल्प आहे. त्यामुळे कृषी क्षेत्रातील लैंगिक असमानता ही जागतिक समस्या बनली आहे. भारतातही खसरा, खतौनी किंवा इतर महसूल अभिलेखांमध्ये महिलांचे नाव नसल्यामुळे त्यांना कृषी क्षेत्रातील निर्णय प्रक्रियेत अपेक्षित स्थान मिळत नाही. परिणामी, उत्पादन, कर्ज, बाजारपेठ, तंत्रज्ञान आणि सरकारी योजनांशी संबंधित निर्णयांमध्ये त्यांचा आवाज बुजळा राहतो.

भारतीय संविधानातील अनुच्छेद १४ समानतेचा अधिकार देतो. त्यामुळे समान कामासाठी महिलांना समान वेतन मिळणे अपेक्षित आहे. मात्र, प्रत्यक्ष कृषी मजुरीच्या क्षेत्रात महिलांना अनेकदा पुरुषांपेक्षा कमी मोबदला मिळतो. त्याचप्रमाणे अनुच्छेद २१ सन्मानाने जगण्याचा अधिकार देतो. कृषी क्षेत्र मोठ्या प्रमाणावर असंघटित असल्याने महिलांच्या सुरक्षिततेचा प्रश्नही गंभीर आहे. कार्यस्थळी लैंगिक छळापासून संरक्षण देणाऱ्या २०१३ च्या कायद्याची प्रभावी अंमलबजावणी ग्रामीण आणि असंघटित कृषी क्षेत्रात अनेकदा दिसून येत नाही. यामुळे शेतात काम करणाऱ्या महिलांना लैंगिक छळ, हिंसा-चर आणि शोषणांला सामोरे जावे लागू शकते. न्याय मिळवण्यासाठी त्यांना अनेक अडथळे पार करावे लागतात. त्यामुळे कायद्याने दिलेले समानता आणि सन्मानाचे अधिकार प्रत्यक्ष जीवनात पोहोचणे अत्यावश्यक आहे.

महिला शेतकऱ्यांच्या सक्षमीकरणसाठी विविध पातळ्यांवर प्रयत्न सुरू आहेत. भारतीय कृषी संशोधन परिषद (खउउ) ने १९९६ मध्ये भुवनेश्वर येथे केंद्रीय महिला कृषी संस्था स्थापन केली. महिलांच्या गरजा लक्षात घेऊन कृषी तंत्रज्ञान विकसित करणे आणि त्यांच्या उपजीविकेशी संबंधित संशोधन करणे हा त्यामागील महत्त्वाचा उद्देश आहे. स्वयं-हायतात बचत गटांनी ग्रामीण महिलांच्या आर्थिक सहभागाला मोठी चालना दिली आहे. ‘नमो

झोन दीदी’ योजनेमुळे महिला आधुनिक कृषी तंत्रज्ञानाशी जोडल्या जात आहेत, तर ‘लखपती दीदी’ उपक्रमातून महिलांना आर्थिकदृष्ट्या सक्षम करण्याचा प्रयत्न केला जात आहे. राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान, नाबार्ड आणि राष्ट्रीय कृषी विस्तार व्यवस्थापन संस्थेच्या सहकार्याने राबविण्यात येणाऱ्या ‘अंघ्री क्लिनिक आणि अंघ्री बिझनेस सेंटर’ योजनेतून महिला कृषी उद्योजकतेला संधी मिळत आहे. कृषी पायाभूत सुविधा निधीसह इतर योजनाही कार्यरत आहेत. मात्र, योजनांची संख्या वाढण्याबरोबरच त्यांचा लाभ प्रत्यक्ष महिला शेतकऱ्यांपर्यंत पोहोचतो आहे का, याचे मूल्यमापन होणेही तितकेच महत्त्वाचे आहे.

महिला राबंदिवस शेतात राबत असतील, तर त्यांना ‘शेतकरी’ म्हणून अधिकृत ओळखही मिळायला हवी. जमिनीचा मालकी हक्क, महसूल अभिलेखातील नोंद, संस्थात्मक कर्ज, विमा, अनुदान, कृषी तंत्रज्ञान, बाजारपेठ आणि निर्णय प्रक्रियेत महिलांचा समान सहभाग सुनिश्चित करणे ही काळाची गरज आहे. यासाठी सरकार, खासगी संस्था आणि समाज या तिन्ही घटकांनी एकत्रितपणे ठोस धोरणे आखण्याची आवश्यकता आहे. महिलांना केवळ शेतीतील मजूर म्हणून नव्हे, तर शेतीच्या निर्णय प्रक्रियेतील स्वतंत्र आणि सक्षम भागीदार म्हणून मान्यता द्यावी लागेल. महिला शेतकऱ्यांना औपचारिक कृषी शिक्षण, कौशल्य विकास, डिजिटल आणि आर्थिक साक्षरता, आधुनिक तंत्रज्ञान तसेच बाजारपेठेचे ज्ञान मिळाले, तर त्यांच्या योगदानाचे आर्थिक मूल्यही वाढेल.

महिला शेतकरी सक्षम झाल्या, तर केवळ त्यांचे कुटुंब नव्हे, तर देशाची कृषी अर्थव्यवस्था, पोषणसुरक्षा आणि ग्रामीण विकासही अधिक मजबूत होईल. २०२६ हे ‘आंतरराष्ट्रीय महिला शेतकरी वर्ष’ म्हणून साजरे करण्याचा खरा अर्थ केवळ कार्यक्रम आणि घोषणांमध्ये नाही. ज्या हातांनी देशाची शेती टिकवली, त्या हातांना मालकी, समान वेतन, सुरक्षितता, सन्मान आणि निर्णयाचा अधिकार देणेहीच महिला शेतकरी वर्षाची खरी फलश्रुती ठरेल.

-मच्छिंद्र ऐनापुरे,

जत जि. सांगली

अजरामर कवियत्री बहिणाबाई चौधरी

मराठी साहित्यातील अजरामर कवयित्री बहिणाबाई चौधरी यांची आज जयंती. बहिणाबाई चौधरी यांचा जन्म २४ ऑगस्ट १८८० रोजी जळगाव जवळील असोदे या गावी झाला. त्यावेळेच्या परंपरेनुसार वयाच्या अवघ्या तेराव्या वर्षी त्यांचा विवाह झाला. दुर्दैवाने तरुणपणीच त्यांना वैधव्य आले. सुरवातीचे एकत्र कुटुंब विभक्त झाल्यावर आणि नवऱ्याच्या निधनानंतर त्यांचे जीवन हलाखीत गेले. पण त्याही परिस्थितीत त्यांनी आपली कन्या काशी आणि पुत्र सोपानदेव व ओंकार यांच्यावर चांगले संस्कार केले.

बहिणाबाई या कधीही शाळेत गेल्या नाही. त्यांना लिहिता-वाचता येत नव्हते त्यामुळे त्यांनी केलेल्या अनेक कविता काळाच्या ओघात नष्ट झाल्या. त्या निरीक्ष होत्या. मात्र त्यांना कवितेची निसर्गदत्त देणगी लाभली होती. घरातील आणि शेतातील कामे करता करता त्यांना काव्य सुचले आणि ते काव्य मराठी साहित्य विश्वात अजरामर उरले. बहिणाबाई शेतात गेल्या की शेतीवर उत्स्फूर्त कविता म्हणत. घरकाम करतानाही त्यांना कविता सुचत. घरकाम करता करता त्या कविता गुणगुणत तसेच जात्यावर दळताना विविध प्रकारच्या ओव्या म्हणत. त्यांनी अशा हजारो कविता केल्या आहेत. मात्र आज त्या सर्व कविता उपलब्ध नाहीत.

बहिणाबाईंचे चिरंजीव सोपानदेव शाळेत जाऊ लागल्यावर ते बहिणाबाईंच्या कविता आपल्या वहीत लिहून घेऊ लागले. याकामी त्यांना त्यांचे मावसभाऊ पितांबर चौधरी हे मदत करत. बहिणाबाई काम करताना जेव्हा कविता म्हणत तेव्हा सोपानदेव त्या कविता आपल्या वहीत लिहून घेत असत. त्यांचे चिरंजीव सोपानदेव चौधरी हेही पुढे महाराष्ट्रातील नामवंत कवी म्हणून नावारूपास आले.

१९५२ साली आचार्य अत्र्यांनी स्वतः लिहिलेल्या प्रस्तावनेसह बहिणाबाईंच्या ३५ कविता असलेला काव्यसंग्रह प्रसिद्ध केला. आचार्य अत्र्यांमुळेच या महान कवयित्रीचा महाराष्ट्राला परिचय झाला. पुढे बहिणाबाईंच्या अनेक कविता प्रसिद्ध झाल्या. लोकप्रिय झाल्या. संपूर्ण महाराष्ट्राला बहिणाबाईंच्या काव्य प्रतिभेने भुरळ घातली. प्रत्येकाला ती आपली कविता वाटली. बहिणाबाईंच्या सर्व कविता त्यांच्या मातृभाषेत म्हणजे वऱ्हाडी - अहिराणी-खानदेशी भाषेत आहेत. त्यांच्या कवितेचा विषय साप्तर-माहेर, संसार, शेतीची कामे, निसर्ग, पशुपक्षी, मराठी सण - उत्सव, भाऊ, बहीण, अर्ज, वडील असे होत. या साऱ्यांबद्दल त्यांच्या मनात विलक्षण आत्मीयता होती. हीच आत्मीयता कवितेतून झळकत होती. तल्लख स्मरणशक्ती, सूक्ष्म निरीक्षण, उपजत विनोदबुद्धी, जीवनात सुख दुःखाकडे समभावाने पाहू शकणारे शहाणपण आणि जगण्यातून कळलेले तत्वज्ञान ही त्यांच्या काव्य प्रतिभेची वैशिष्ट्य्य होती.

शालेय अभ्यासक्रमात त्यांच्या अनेक कविता समाविष्ट करण्यात आल्या आहेत. अरे संसार संसार जसा तवा चुन्यावर आधी हाताला चटके तेव्हा

(मियते) मिळते भाकर..., खोप्यामधी खोपा सुगरणीचा चांगला, देखा पिलासाठी तिने जीव झाडाले टांगला..., मन वढाय वढाय उभ्या पिकांतलं ढोर किती हाकला हाकला तरी येतं पिकांवर...धरित्रीले दंडवत...यासारख्या त्यांच्या कितीतरी कविता शालेय अभ्यासक्रमात समाविष्ट आहेत. या कविता न अभ्यासलेला एकही व्यक्ती महाराष्ट्रात सापडणार नाही. शाळेत जाणाऱ्या सर्व मुलांच्या या कविता तोंडापाठ आहेत. म हाविद्यालयतही त्यांच्या अनेक कविता अभ्यासण्यासाठी आहेत.

महाराष्ट्रातील अनेक पिढ्यांनी या कवितांचे पारायण केले आहेत. बहिणाबाईंच्या कवितांनी महाराष्ट्राच्या अनेक पिढ्यांना भुरळ घातली आहे. महाराष्ट्राच्या साहित्य विश्वात बहिणाबाई चौधरी व त्यांच्या कविता अजरामर आहेत. मराठी साहित्य विश्वातील त्यांचे स्थान ध्रुव तात्यासारखे उजळ आहे म्हणूनच महाराष्ट्र शासनाने जळगावच्या उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठाचे नाव कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ असे ठेवले आहे. जी व्यक्ती कधीही शाळेत गेली नाही त्या व्यक्तींचे नाव विद्यापीठाला दिले जाते यातूनच बहिणाबाईंचे श्रेष्ठत्व सिद्ध होते. आपल्या काव्य प्रतिभेने मराठी साहित्याला वेगळ्या उंचीवर नेणाऱ्या या महान कवयित्रीचे ३ डिसेंबर १९५१ रोजी निधन झाले. आज त्यांची १४३ वी जयंती आहे. जयंतीदिनी बहिणाबाई चौधरी यांना विमन्न अभिवादन!

-श्याम ठाणेदार

दोंड, जि. पुणे

मो. ९९२२४४६२९५

डॉ. कर्मवीर पोषटीदादा उणग्रतवार यांची चार दशकांची अविरत रुग्णसेवा

नांदेड जिल्ह्यासह आंध्र प्रदेशातील रुग्णांच्या रुग्णांच्या मनात उपचार ठरतात. ‘रुग्णसेवा हीच खरी ईश्वरसेवा’ अचूक निदान, योग्य उपचार आणि हा विचार त्यांनी आपल्या रुग्णांशी जिन्हाळ्याने संवाद साधण्याची कला अवगत असलेली डॉ. कर्मवीर पोषटीदादा उणग्रतवार हे गेल्या सुमारे चार दशकांपासून वैद्यकीय क्षेत्रात रुग्णसेवा करीत आहेत. नांदेड शहरा-तील डॉक्टर लाईन परिसरात त्यांच्या नावाने कार्यरत असलेल्या कर्मवीर हॉस्पिटलच्या माध्यमातून त्यांनी हजारो रुग्णांना उपचार आणि मनसिक आधार दिला आहे.

वैद्यकीय क्षेत्रातील प्रदीर्घ अनुभवामुळे मेंदूविकार, हृदयरोग तसेच विविध आजारांच्या रुग्णांचे अचूक निदान व उपचार करण्यासाठी त्यांची ख्याती निर्माण झाली आहे. विशेष म्हणजे तेलुगू भाषिक रुग्णांशी त्यांच्या मातृभाषेत आपुलकीने संवाद साधून रुग्णांची योग्य विचारपूस करणे, आजाराची माहिती समजून घेणे आणि त्यानुसार उपचार करण्याची त्यांची पद्धत रुग्णांना विशेष भावते. अनेक रुग्णांच्या मते, डॉक्टरांच्या गोड वाणीतील दोन

वंचित मुलांना शिक्षणाची संधी मिळावी, या उदात्त हेतूने त्यांनी देगलूर महाविद्यालयाच्या उभारणीत मोलाची भूमिका बजावली. शेतकऱ्या क्षणापर्यंत समाजासाठी कार्य करणारे आणि माणसातच देव शोधणारे असे त्यांचे व्यक्तित्व होते.

नांदेड जिल्हा आणि आंध्र प्रदेशातील असंख्य रुग्णांच्या मनात विश्वासाचे स्थान निर्माण करणाऱ्या या कर्मयोगी डॉक्टरांच्या कार्याला सलाम! त्यांच्या हातून अशीच अखंड रुग्णसेवा आणि समाजसेवा घडत राहो, त्यांना निरोगी, आनंदी आणि दीर्घायुध्य लाभो, हीच ईश्वरचरणी प्रार्थना.

-करणसिंह ठाकूर,

सिडको, नांदेड

फूड सेफ्टी प्रमाणपत्राची सक्ती शाळांवर नको; पुरोगामी शिक्षक संघटनेची शासनाकडे मागणी

नांदेड (प्रतिनिधी) –राज्यातील शाळांमध्ये शालेय पोषण आहार योजना सुरू आहे. यामध्ये धान्य पुरवणारी व शिजवणारी यंत्रणा वेगळी आहे. मात्र अन्न सुरक्षा व मानक प्राधिकरणाचा परवाना अथवा नोंदणी शाळा मुख्याध्यापक यांच्या वैयक्तिक अथवा शाळेच्या नावाने करण्याचे आदेश देण्यात आले आहेत. तेव्हा सदर सक्ती शाळांना न करता, योजनेची प्रशासकीय व कायदेशीर जबाबदारी शासन, अन्न शिजवणारी यंत्रणा अथवा अधिकृत अन्नपुरवठादार यांच्यावर करण्यात यावी, या मागणीचे निवेदन महाराष्ट्र पुरोगामी प्राथमिक शिक्षक समितीच्या वतीने राज्याध्यक्ष प्रसाद पाटील, राज्य सरचिटणीस हरीश ससनकर यांनी शासनाला पाठवले आहे.

राज्यातील शासकीय, स्थानिक स्वराज्य संस्था तसेच अनुदानित शाळांमध्ये कार्यरत शिक्षक व मुख्याध्यापक हे विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक गुणवत्तेसोबत शासनाच्या विविध विद्यार्थी कल्याणकारी योजना प्रामाणिकपणे राबवित आहेत. शालेय पोषण आहार योजना ही विद्यार्थ्यांच्या आरोग्य, पोषण व शाळेतील उपस्थितीसाठी अत्यंत महत्त्वाची योजना आहे. या योजनेचे पूर्णपणे समर्थन आहे, मात्र तिची अंमलबजावणी करताना शिक्षक व मुख्याध्यापकांवर त्यांच्या मूळ

शैक्षणिक जबाबदाऱ्यांशी विसंगत अशी वैयक्तिक कायदेशीर जबाबदारी टाकली जाऊ नये, ही संघटनेची रास्त मागणी आहे. मात्र या निर्णयामुळे पोषण आहार, अन्नपदार्थ व शिजवण्यामध्ये प्रत्यक्ष सहभाग नसलेल्या शाळेच्या मुख्याध्यापकांना त्यांच्या वैयक्तिक नावाने "Food Business Operator" म्हणून नोंदणी करून, शासनाच्या योजनेतील अन्नाची गुणवत्ता, कच्च्या मालाचा पुरवठा, स्वयंपाक, पाणी, स्वच्छता, अन्नाची तपासणी, साठवणूक व वितरण या संपूर्ण साखळीची वैयक्तिक कायदेशीर जबाबदारी देण्यात येणार आहे, जे योग्य ठरणार नाही.

मुख्याध्यापक हे मूलतः शैक्षणिक व प्रशासकीय अधिकारी आहेत. ते अन्न उत्पादक, अन्न प्रक्रिया व्यावसायिक, कंत्राटदार किंवा अन्न पुरवठा करणारे व्यापारी नाहीत व शाळा ही स्वतंत्र संस्था नाही. शासनाच्या योजनेअंतर्गत धान्य, डाळी, तेल, मसाले व इतर साहित्य कोणत्या पुरवठादाराकडून येते, त्याची निर्मिती अथवा खरेदी कुठे होते, त्याची प्रयोगशाळा तपासणी कशी होते आणि पुरवठ्याच्या आधी त्याची गुणवत्ता कोण

तपासते, या बाबींवर मुख्याध्यापकांचे प्रत्यक्ष नियंत्रण नसते.

तरीही जर मुख्याध्यापकांच्या वैयक्तिक नावाने अन्न सुरक्षा नोंदणी परवाना करण्यात आला, तर भविष्यात अन्नाच्या गुणवत्तेबाबत कोणतीही तक्रार, तपासणी, नमुना अपयशी ठरणे किंवा विद्यार्थ्यांच्या आरोग्याशी संबंधित घटना घडल्यास मुख्याध्यापकांना चौकशी, नोटीस अथवा इतर कायदेशीर प्रक्रियेला सामोरे जावे लागू शकते. FSSI अंतर्गत असुरक्षित अन्न, स्वच्छतेतील त्रुटी आणि इतर उद्घाटनांसाठी दंडात्मक तरतुदी आहेत. त्यामुळे अशा योजनेची जबाबदारी मुख्याध्यापकांच्या वैयक्तिक नावावर टाकल्यास त्यांच्यावर प्रशासकीय, आर्थिक व कायदेशीर कामाचा अतिरिक्त भार वाढत जाईल. याचा थेट परिणाम त्यांच्या आरोग्यावर व विद्यार्थ्यांच्या अध्यापनावर होण्याची शक्यता आहे. त्यामुळे सदर नोंदणी धान्य पुरवठादार व आहार शिजवणारी यंत्रणा यांना करण्याचे आदेशित व्हावे, या मागणीचे निवेदन शालेय शिक्षण मंत्री, प्रधान सचिव, शिक्षण आयुक्त व शिक्षण संचालक यांना पुरोगामी शिक्षक संघटनेच्या वतीने पाठवण्यात आले आहे, अशी माहिती राज्य कोषाध्यक्ष जी. एस. मंगणाले यांनी कळविली आहे.

महात्मा फुले, अण्णाभाऊ साठे व वामनदादा कर्डक जयंतीनिमित्त रक्तदान शिबीर व अन्नदान संपन्न

रयत सेवाभावी संस्थेचा सामाजिक उपक्रम; युवक व नागरिकांचा उत्स्फूर्त सहभाग

नवीन नांदेड (प्रतिनिधी) – क्रांतीसूर्य महात्मा फुले यांच्या २०० व्या जयंतीनिमित्त, लोकशाहीर साहित्यरत्न डॉ. अण्णाभाऊ साठे व महाकवी लोकशाहीर वामनदादा कर्डक यांच्या १०४ व्या जयंतीनिमित्त तसेच भारतीय स्वातंत्र्य दिनानिमित्त रयत सेवाभावी संस्था, सुजलेगाव यांच्या वतीने रक्तदान शिबीर व अन्नदान कार्यक्रम घेण्यात आला. या कार्यक्रमाला नागरिकांनी उत्तम प्रतिसाद दिला.

रक्तदान शिबिरासाठी डॉ. शंकरराव चव्हाण वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयाच्या वतीने रक्तसंकलन पथक उपस्थित होते. पथकप्रमुख डॉ. धनश्री केंद्रे यांच्या नेतृत्वाखाली वैद्यकीय पथकाने रक्त

संकलनाची प्रक्रिया सुरक्षितपणे पार पाडली. सामाजिक बांधिलकी जपत अनेक रक्तदात्यांनी स्वेच्छेने रक्तदान करून या उपक्रमाला प्रतिसाद दिला. कार्यक्रमास ऑबेडकरवाडी मिशनचे प्रमुख दीपक कदम यांनी उपस्थित राहून रक्तदाते, आयोजक व कार्यकर्त्यांना शुभेच्छा दिल्या.

यावेळी रक्तदानाचे महत्त्व अधोरेखित करत, रक्तदानामुळे गरजू रुग्णांचे प्राण वाचविण्यास मदत होते आणि समाजात मानवतेची भावना अधिक दृढ होते, असे प्रतिपादन दीपक कदम यांनी केले. या उपक्रमाचे आयोजन प्रा. इरवंत सूर्यकार, रयत सेवाभावी

संस्थेच्या पुढाकाराने करण्यात आले. यावेळी प्रकाश कांबळे (भीमवाडीकर), चंद्रकांत मेटरकर मांजरमकर, सपना भीमवार टोमके, सक्षम सूर्यकार यांच्यासह सामाजिक कार्यकर्ते, युवक, रक्तदाते व नागरिक मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

रक्तदान शिबिरासोबतच उपस्थित नागरिक व सहभागींसाठी अन्नदानाचे आयोजन करण्यात आले होते. महापुरुषांच्या विचारांना अभिवादन करत सामाजिक सेवा, मानवता आणि सामाजिक बांधिलकीचा संदेश या उपक्रमामुळे देण्यात आला. रक्तदान करा, जीवन वाचवा, समाज सेवेत सहभागी व्हा, या संदेशाने कार्यक्रमाची उत्साहापूर्ण वातावरणात सांगता झाली.

कै. वसंतराव चव्हाण यांच्या स्मृतिदिनानिमित्त २६ ऑगस्टला नायगावात कीर्तन सोहळा

नायगाव बाजार (प्रतिनिधी) – लोकनेते तथा माजी खासदार कै. वसंतराव बळवंतराव चव्हाण यांच्या द्वितीय पुण्यस्मरणानिमित्त नायगाव येथे बुधवार, दि. २६ ऑगस्ट रोजी कीर्तन सोहळ्याचे आयोजन करण्यात आले आहे. सकाळी ९ वाजता समाधीपूजन, तर १० ते १२ या वेळेत वसंत स्मृती कृषी महाविद्यालयाच्या लालवंडी रोड परिसरात हा कार्यक्रम होणार आहे.

प्रसिद्ध कीर्तनकार युवाकीर्तीवीर ह.भ.प. ज्ञानेश्वर माऊली पठाडे यांचे हरिनाम कीर्तन यावेळी होणार असून, त्यातून अध्यात्मासोबत सामाजिक प्रबोधनाचा संदेश दिला जाणार आहे. कीर्तनानंतर महाप्रसादाचे

समित्या गठित करण्यात आल्या. बैठकीत बोलताना खासदार चव्हाण यांनी, चव्हाण परिवार म्हणजे सर्व नायगावकर हा कार्यक्रम प्रत्येकाने आपला समजून यशस्वी करावा, असे आवाहन केले.

यावेळी हनमंतराव चव्हाण, माधवअप्पा बेळगे, विजय पाटील चव्हाण, नारायण जाधव, बाबासाहेब शिंदे, उद्योजक साईनाथ चिद्दामार, पत्रकार बाळासाहेब पांडे यांच्यासह विविध क्षेत्रातील मान्यवर, व्यापारी, नगरसेवक व चव्हाण मित्र मंडळाचे पदाधिकारी उपस्थित होते. कै. वसंतराव चव्हाण यांच्या कार्यावर आधारित चित्रफितही कार्यक्रमात दाखविण्यात येणार असल्याची माहिती संचालक बालाजी शिंदे यांनी दिली.

नमस्कार चौकात आद्यक्रांतिवीर लहुजी साळवे यांच्या पुतळ्याची उभारणी करा; बहुजन संघर्ष सेनेची जिल्हाधिकाऱ्यांकडे मागणी

नांदेड (प्रतिनिधी) –नांदेड शहरातील अत्यंत महत्त्वाच्या आणि वर्दळीच्या मानल्या जाणाऱ्या नमस्कार चौक येथे आद्यक्रांतिवीर लहुजी साळवे यांचा पूर्णांकृती पुतळा बसवण्यात यावा, अशी आग्रही मागणी 'बहुजन संघर्ष सेना' या संघटनेच्या वतीने करण्यात आली आहे. या संदर्भात संघटनेच्या शिष्टमंडळाने जिल्हाधिकारी कार्यालयात जिल्हाधिकाऱ्यांना अधिकृत निवेदन सादर केले.

सादर करण्यात आलेल्या निवेदनात नम्रूद केले आहे की, आद्यक्रांतिवीर लहुजी साळवे यांनी देश आणि समाजासाठी दिलेले योगदान अद्वितीय आणि ऐतिहासिक आहे. त्यांचा त्याग, विचार आणि पराक्रम भावी पिढीसाठी कायम प्रेरणादायी ठरत आला आहे. नांदेड शहराच्या मध्यवर्ती

ठिकाणी असलेल्या नमस्कार चौक येथे त्यांचा पुतळा उभारल्यास तो केवळ या महान महापुरुषाचा गौरव ठरणार नाही, तर नागरिकांच्या अस्मितेचा आणि आराधना विषय बनेल. या रास्त आणि जुन्या मागणीसाठी प्रशासनाकडे वारंवार पाठपुराव करण्यात आला आहे. त्यामुळे प्रशासनाने या मागणीचे गांभीर्य लक्षात घेऊन तात्काळ प्रशासकीय मंजूरी घावी आणि पुढील आवश्यक ती कारवाई

त्वरित सुरू करावी, अशी जोरदार मागणी बहुजन संघर्ष सेनेचे संस्थापक अध्यक्ष सुखदेव चिखलीकर यांच्या नेतृत्वाखाली करण्यात आली आहे. यावेळी बहुजन संघर्ष सेनेचे प्रमुख पदाधिकारी राजेश चौदेते, नितीन देडे, यश बहादुरे, संतोष टुंडे, कपिल धोंडगे, बाळासाहेब मल्हारे, अंकुश गालफाडे, शिवप्रसाद धोंगडे यांच्यासह इतर कार्यकर्ते मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

नांदेड जिल्हा कराटे संघ निवड चाचणी आयोजन

नांदेड (प्रतिनिधी) –महाराष्ट्र कराटे असोसिएशन राज्य संघटनेच्या वतीने आयोजित ४७ वी महाराष्ट्र राज्यस्तरीय कराटे स्पर्धा दि. ९ ते ११ ऑक्टोबर २०२६ दरम्यान अंधेरी स्पोर्ट्स कॉम्प्लेक्स, मुंबई येथे होणार आहे.

या राज्यस्तरीय स्पर्धेसाठी नांदेड जिल्ह्याचा अधिकृत कराटे संघ निवडण्यासाठी वीर कराटे-दो असोसिएशन ऑफ नांदेड, तालुका व जिल्हा नांदेड यांच्या वतीने जिल्हास्तरीय निवड चाचणीचे आयोजन करण्यात आले आहे. ही निवड चाचणी रविवार, दि. ३० ऑगस्ट २०२६ रोजी सकाळी ११ वाजता घेण्यात येणार आहे. निवड चाचणीचे ठिकाण इतोसू-युं कराटे-डो इंडिया, नांदेड जिल्हा कराटे प्रशिक्षण केंद्र, छत्रपती चौक, बायपास रोड, आर.एम.आर. बिल्डिंग, दुसरा मजला, नांदेड हे आहे.

नांदेड जिल्ह्यातील जास्तीत-जास्त कराटे खेळाडूंनी या निवड चाचणीत सहभागी होऊन आपली गुणवत्ता सिद्ध करावी, असे आवाहन वीर कराटे-दो असोसिएशन ऑफ नांदेड, तालुका व जिल्हा संघटनेचे सचिव संदीप व्ही. जाधव यांनी केले आहे. अधिक माहितीसाठी रवी बकनाड व विशाल कांबळे यांच्याशी संपर्क साधावा, असे आवाहन करण्यात आले आहे.

डॉ. एम. ए. गफार यांचे निधन

नांदेड (प्रतिनिधी) – वजिराबाद येथील प्रसिद्ध सर्जन डॉ. एम. ए. गफार यांचे रविवार, दि. २३ ऑगस्ट रोजी निधन झाले आहे. त्यांची अंत्ययात्रा वजिराबाद येथील त्यांच्या घरून सकाळी १० वाजता निघणार असून, अंत्यसंस्कार (दफन विधी) सोमवार, दि. २४ ऑगस्ट रोजी सकाळी ११ वाजता कर्बला येथील कब्रस्तानात होणार आहेत.

गोविंदराव कल्याणकर यांचे निधन

अर्धापूर (प्रतिनिधी) – तालुक्यातील सांगवी येथील ज्येष्ठ नागरिक गोविंदराव विठ्ठलराव कल्याणकर (वय ७०) यांचे शनिवार, दि. २२ ऑगस्ट रात्री अल्प आजाराने निधन झाले. त्यांच्या पार्थिवावर सांगवी ता. अर्धापूर येथील स्मशानभूमीत रविवार, दि. २३ ऑगस्ट रोजी दुपारी अंत्यसंस्कार करण्यात आले.

गोविंदराव कल्याणकर यांच्या पश्चात पत्नी, तीन मुले, एक मुलगी, सुना-नातवंडे असा परिवार आहे. ते भाजपाचे कार्यकर्ते राजू कल्याणकर यांचे वडील होत.

महिला महाविद्यालय येथे सखी उद्योजिका महोत्सव संपन्न

नांदेड (प्रतिनिधी) – केआरएम महिला महाविद्यालय नांदेड येथील वाणिज्य विभागाच्या वतीने विद्यार्थिनींच्या कल्पनाशक्ती, कौशल्य आणि उद्योजकतेला प्रोत्साहन देण्यासाठी 'कै.आर.एम. सखी उद्योजिका महोत्सव २०२६' चे आयोजन करण्यात आले होते. या महोत्सवाचे उद्घाटन प्राचार्य डॉ. उज्ज्वला सदावर्ते यांच्या हस्ते करण्यात आले.

या कार्यक्रमास मार्गदर्शक म्हणून प्रा. डॉ. ललिता येडपलवार आणि अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाच्या प्राचार्या डॉ. विजया देशमुख तसेच प्रमुख अतिथी म्हणून कनिष्ठ महाविद्यालयाचे प्राचार्य व्यंकटी वाघमारे यांची उपस्थिती होती. विद्यार्थिनींच्या कल्पना, कौशल्य आणि उद्योजकतेचा

उत्सव या संकल्पनेवर आधारित या महोत्सवात विद्यार्थिनींनी विविध खाद्यपदार्थ, रांगोळी, डेकोरेशन, हस्तकला, बांगड्या, विविध कलाकूसरीच्या वस्तू आदींचे आकर्षक स्टॉल्स उभारले होते. विद्यार्थिनींना प्रत्यक्ष व्यवसायाचा अनुभव मिळावा, त्यांच्यामध्ये आत्मविश्वास व स्वावलंबनाची भावना निर्माण व्हावी आणि भविष्यातील उद्योजकतेची प्रेरणा मिळावी व त्या अर्थसाक्षर व्हाव्यात या उद्देशाने कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते.

यावेळी उपस्थित मान्यवरांनी थोडक्यात भाषणे करून

विद्यार्थिनींचे मनोबल वाढविले आणि त्यांना सहभागी प्रमाणपत्राचे वाटप करण्यात आले.

कार्यक्रमाच्या यशस्वी वाणिज्य शाखेतील डॉ. अनुजा मंडम, डॉ. उदयपालसिंघ लिखारी, प्रा. सीमा शिंदे आणि प्रा. दीपिका मालपाणी, हरदीपसिंघ जमदार यांनी विशेष परिश्रम घेतले.

यावेळी प्रा. एम. जी. बोरगावकर, प्रा. डॉ. व्यंकटी पावडे, डॉ. एम. आर. डॉ. एस. जे. इंगळे, प्रा. शेख हुमा कौसर, डॉ. कुलकर्णी एस.

एम., डॉ. बी. डी. गुंजलवाड, डॉ. के. एस. पाटील, डॉ. एम. एन. पवार, प्रदीप जाधव, मारोती शितळे, प्रा. सुनीता कामळजकर, ज्ञानेश्वर इंगळे, श्रीमती प्रिती गोरे, श्रीनिवास कल्याणकर, श्रीमती अल्लुडवाड सुवर्णा, ए. एम. धर्माधिकारी, मारोती मामा यांच्यासह सर्व प्राध्यापक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी तसेच बहुसंख्येने विद्यार्थ्यांची उपस्थिती होती.

या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन विद्यार्थिनी कु. अश्विनी हिने केले तर आभार प्रा. सीमा शिंदे यांनी मानले.

लोह्यात शिवकल्याणनगर येथे घंटागाडी व डस्टबीनचे वाटप

संगेवार दाम्पत्याच्या स्तुत्य उपक्रमाचे इतरांनी अनुकरण करावे - माजी आ. रोहिदास चव्हाण

लोहा (प्रतिनिधी) – येथील शिवकल्याणनगर प्रभाग क्रमांक ३ मध्ये नगरसेविका सौ. गितांजली सोनू संगेवार व माजी उपनगराध्यक्ष सोनू संगेवार या दाम्पत्याने स्वच्छता पुत्रागातील स्वच्छतेसाठी घंटा गाडी व डस्टबीन वाटपाचा कार्यक्रम आयोजित केला आहे. त्यांच्या या उपक्रमांचे अनुकरण इतरांनी करावे व आपला प्रभाग व शहर स्वच्छ ठेवावे, असे आवाहन माजी आमदार रोहिदास चव्हाण यांनी शिवकल्याणनगर येथील ऑनॅक्शर मंदिरात घंटा गाडी व डस्टबीन वाटपाच्या लोकांपर्यंत पोहोचविले केले.

लोहा शहरातील शिवकल्याणनगर प्रभाग क्रमांक ३ मध्ये भारतीय स्वातंत्र्यदिनाचे औचित्य साधून या प्रभागाच्या नगरसेविका सौ. गितांजली सोनू संगेवार व माजी उपनगराध्यक्ष सोनू संगेवार या दाम्पत्याने प्रभागात स्वच्छता राहवी म्हणून स्वच्छतेची ऑनॅक्शर महादेव मंदिर येथे प्रभागातील केकराऊ उचलण्यासाठी एक घंटा

गाडी व ३०० डस्टबीन वाटपाचा कार्यक्रम घेतला. यावेळी कार्यक्रमाचे उद्घाटन म्हणून डॉ. दीपक भारती यांची उपस्थिती होती तर प्रमुख अतिथी म्हणून लोहा –कंधार मतदार संघाचे माजी आमदार रोहिदास चव्हाण, डॉ. डी. बी. कामवटे, स्वातंत्र्य सैनिकांच्या प्रतिनिधी श्रीमती कौशल्याबाई संगेवार, उद्योजक लक्ष्मण संगेवार, नगरसेवक प्र. विलास कहाळेकर, डॉ. चव्हाण, ज्येष्ठ नागरिक संघटनेचे भालवंडे, डॉ. राठोडे, डॉ. कोमावार, माजी नगरसेवक अनिल, माजी न. प. सभापती प्र. शफोदीन शेख, हरी पाटील शिंदे, ग.पान कळसकर, गोविंद पवार यांच्यासह प्रभाग क्रमांक ३ मधील नागरिक, बहुसंख्येने उपस्थित होते. पुढे बोलताना रोहिदास चव्हाण म्हणाले की, या प्रभागाच्या नगरसेविका सौ. गितांजली संगेवार व सोनू संगेवार यांनी घंटा गाडी व डस्टबीन वाटपाचा उपक्रम राबविला. स्वच्छता म्हणजे देवच आहे. घर, बंगला

किती मोठे व सुंदर असले तरी स्वच्छता नसली तर त्याचा काही फायदा नाही. सोनू संगेवार यांनी कमीत कमी खर्चात जास्तीत जास्त कामे कसे करता येतील हे सुचविले. आम्ही नगर परिषदेतही संगेवार यांनी सुचविलेल्या अनेक संकल्पना पाळल्या. या डस्टबीनचा वापर चांगला करा. आपला वॉर्ड स्वच्छ, निरोगी राहो. यावेळी बोलताना डॉ. दीपक भारती म्हणाले की, नगरसेवक संगेवार दाम्पत्याने राबविलेल्या उपक्रम हा अतिशय चांगला आहे. त्यांच्या या उपक्रमांची कॉपीपेस्ट लोहा शहरासह सर्वत्र होईल. आपल्या

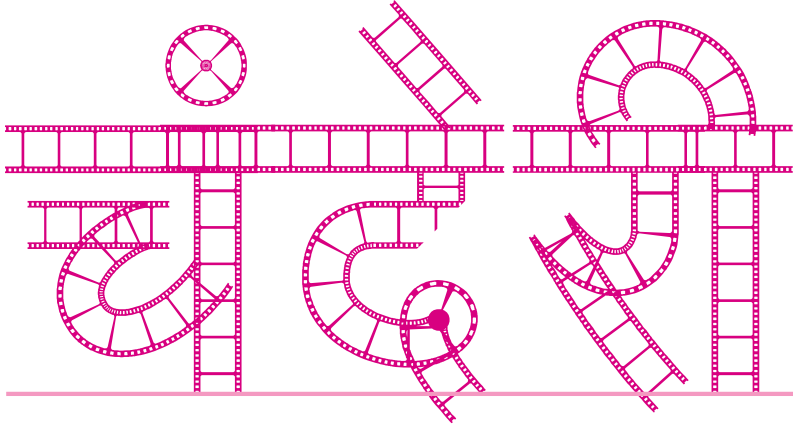
सर्वांचा या उपक्रमाला हातभार लागेल असे डॉ. दीपक भारती म्हणाले. तसेच यावेळी बोलताना माजी वैद्यकीय अधीक्षक डॉ. डी. बी. कामवटे म्हणाले की, आजचा घंटागाडी व डस्टबीन वाटपाचा कार्यक्रम हा जनतेच्या योग्याशी संबंधित आहे. जनतेने सुध्दा या घंटागाडीला प्रतिसाद दिला आहे.

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक सोनू संगेवार यांनी केले. यावेळी आभार नगरसेविका सौ. गितांजली संगेवार यांनी मानले तर कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन माजी नगरसेवक अनिल दावेल यांनी केले.

नांदेड (प्रतिनिधी) –आर्य समाज नांदेडच्या वतीने श्रावणी वेदप्रचार मासानिमित्त तीन दिवसीय श्रावणी वेदप्रचार महोत्सवाचे आयोजन करण्यात आले आहे. हा महोत्सव ९ ते ११ सप्टेंबर २०२६ दरम्यान जुना मोंढा परिसरातील आर्य समाज मंदिरात होणार आहे.

महोत्सवात यज्ञ, वैदिक प्रवचने, ज्ञानयज्ञ, महिला संमेलन तसेच शंका-समाधान अशा विविध धार्मिक व प्रबोधनात्मक कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले आहे. या महोत्सवासाठी प्रयागराज (उत्तर प्रदेश) येथील वैदिक विद्वान व व्याख्याते डॉ. अशाफीलाल शास्त्री हे प्रमुख गजानन डोके यांच्यासह सर्व मार्गदर्शक तसेच एटा (उत्तर प्रदेश) येथील

भजनोपदेशक पं. शिवपाल आर्य हे भजन व उपदेशाच्या माध्यमातून उपस्थितांना मार्गदर्शन करणार आहेत. महोत्सवाच्या कालावधीत दररोज सकाळी ८ ते १० आणि सायंकाळी ६ ते ८ या वेळेत ज्ञानयज्ञ, व्याख्याने व प्रवचनांचे आयोजन करण्यात आले आहे. या वैदिक ज्ञान व प्रबोधनाच्या पर्वात नागरिकांनी सहकुटुंब सहभागी होऊन महोत्सवाचा लाभ घ्यावा, असे आवाहन आर्य समाज नांदेडच्या अध्यक्षा श्रीमती जी. व्ही. मारामपट्टे, अॅड. ओम ऋतुध्वज कदम, कोषाध्यक्ष यादव भागे, उपप्रधान अभय कुलकर्णी, उपमंत्री धोंडीबा सुरवार, व्यवस्थापक गजानन डोके यांच्यासह सर्व मार्गदर्शक व सदस्यांनी केले आहे.

कुब्रा सैतची विशेष मुलाखत

सर्वात जास्त प्रगती कठीण परिस्थितीतच

‘सेक्रेड गोम्स’, ‘द ट्रायल’ आणि ‘सन ऑफ सरदार २’ सारख्या वेब सिरीज आणि चित्रपटांमध्ये दिसलेली अभिनेत्री कुब्रा सैत ही साहस करायला (ॲडव्हेंचर) खूप आवडते. कुब्राच्या मते, माणसाचा सर्वात मोठा शिक्षक हा कठीण परिस्थिती असतो आणि अशाच परिस्थितीमध्ये व्यक्तीचा खरा विकास होतो. स्क्रीनवर आपल्या बिनधास्त व्यक्तिमत्त्वासाठी ओळखल्या जाणाऱ्या कुब्राला खऱ्या आयुष्यातही धोक्यांशी खेळायला आवडते. त्यामुळेच ती कधी टाँगनियातील किलीमांजारो पर्वतावर ट्रेकिंग करायला जाते, तर कधी जगातील चौथ्या क्रमांकाची मोठी नदी ब्रह्मपुत्राच्या लाटांवर रिवर राफ्टिंग करायला जाते. स्वतःला अशा अस्वस्थ किंवा कठीण परिस्थितीत झोकून देणे तिला आवडते. कारण यामुळे तिला स्वतःला जवळून ओळखण्याची संधी मिळते.

ॲडव्हेंचर ट्रिपपेक्षा उत्तम शिक्षक दुसरा नाही

कुब्रा सांगते, की ‘मला वाटते की जेव्हा तुम्ही ‘कॅफर्ट झोन’च्या बाहेर पडता, तेव्हाच तुमची खरी प्रगती होते. म्हणूनच स्वतःला अशा परिस्थितीमध्ये ठेवायला मला आवडते. जेव्हा तुम्ही अशा सहलींवर जाता जिथे झोपण्यासाठी गादी नसते,

तुम्हाला तंबू (टेंट) आणि स्लीपिंग बॅगमध्ये झोपावे लागते, सकाळी ७:३० वाजता संपूर्ण बॅग पॅक करून बाहेर पडावे लागते आणि तुमची सर्व बोटें सुजलेली असतात. यातून जो संयम निर्माण होतो, तोच खरी शिकवण आहे. ती म्हणाली, की जेव्हा तुम्ही

आयुष्याचा असा अनुभव घेता, तेव्हाच तुम्ही एक चांगले कलाकार बनू शकता. जर सर्व काही सहज आणि सोपे मिळाले, तर त्यात काय मजा? म्हणूनच मी दरवर्षी अशा साहसी ट्रिपवर जाते, कारण यामुळे मला स्वतःला शोधण्याची संधी मिळते.’

कुब्रा सैतचे कुटुंब आणि करिअर

कुब्रा सैतचा जन्म कर्नाटकातील बेंगळुरू येथे एका मुस्लिम कुटुंबात झाला. तिचे वडील मोहम्मद हदीद आणि आई यास्मिन सेठ या व्यावसायिक आहेत. कुब्राने मॉडेलिंगपासून आपल्या करिअरची सुरुवात केली होती. याशिवाय तिने दुबईतील मायक्रोसॉफ्ट कंपनीमध्ये अकाउंट मॅनेजर म्हणूनही काम केले

आहे. त्यानंतर कुब्रा भारतात परतली आणि २००९ मध्ये ‘मिस वर्ल्ड वाइड ब्यूटी’ स्पर्धेत भाग घेतला. २०११ मध्ये सलमान खानच्या ‘रेडी’ या चित्रपटातून तिने अभिनय क्षेत्रात पदार्पण केले. विशेष म्हणजे, २०१३ मध्ये कुब्रा सैतला आशियातील सर्वोत्तम ‘पब्लिक स्पीकर’ पुरस्कारानेही सन्मानित करण्यात आले आहे.

‘माणसाची सर्वात जास्त प्रगती तेव्हाच होते जेव्हा तो कठीण परिस्थितीत असतो. म्हणूनच मी दरवर्षी साहसी सहलीला जाते, कारण यामुळे मला स्वतःला अधिक चांगल्या प्रकारे जाणून घेता येते.’

– कुब्रा सैत, अभिनेत्री

पश्चात्ताप नाही; संधी मिळाल्या, पण अडचणीही खूप आल्या...

अभिनेत्री अक्षरा हासनची विशेष मुलाखत

अभिनेत्री अक्षरा हासन हिने अलीकडेच दिलेल्या विशेष मुलाखतीत कारकीर्द, कुटुंबासोबतचे नाते, अभिनयासह विविध कलाप्रकारांविषयीची आवड आणि आयुष्यात आलेल्या अडचणींबाबत मनमोकळेपणाने संवाद साधला. देशातील प्रसिद्ध चित्रपट कुटुंबात जन्मलेल्या अक्षरा हासन यांनी वडील कमल हासन, आई सारिका आणि मोठी बहीण श्रुती हासन यांच्या पावलावर पाऊल ठेवत अभिनय क्षेत्राची निवड केली. मात्र, आपल्याला केवळ अभिनयाचीच नव्हे, तर नृत्य, लेखन आणि दिग्दर्शनासह विविध कलाप्रकारांची आवड असल्याचे ती सांगते.

अलीकडेच ‘सिम्यूलक्रा’ या चित्रपटामुळे चर्चेत आलेल्या अक्षराला विचारण्यात आले की, घरातील आई- वडील आणि बहीण अभिनय क्षेत्रात असल्यामुळे तिचाही कल चित्रपटांकडे झाला का? त्यावर ती म्हणाली, की ‘कलेच्या विविध प्रकारांकडे माझा ओढा निर्माण होण्याचे श्रेय निश्चितच माझ्या आई-वडिलांना जाते. त्यांनी मला वेगवेगळ्या कलाप्रकारांचा अनुभव घेण्याचे आणि ते समजून घेण्याचे स्वातंत्र्य दिले. मात्र, अभिनय हीच एकमेव गोष्ट आहे, जिच्यावर माझी प्रेम आहे, असे नाही.’

अभिनयासोबत अनेक कलाप्रकारांची आवड

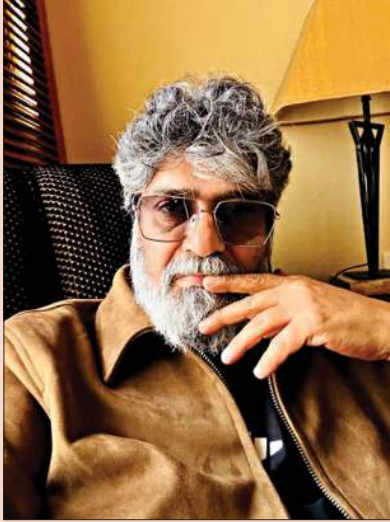
अक्षरा म्हणाली, की मला अनेक कलाप्रकार आवडतात. सर्वात आधी नृत्याची आवड निर्माण झाली. त्यानंतर लेखनाकडे वळले आणि मग अभिनयाची आवड निर्माण झाली. आता दिग्दर्शनाकडेही माझा कल आहे. त्यामुळे माझ्यासाठी हे केवळ अभिनयापुरते मर्यादित नाही. मला कलेच्या विविध रूपांशी जोडलेले राहायला आवडते. आई-वडील अभिनेते होते म्हणून मीही अभिनेत्री झाले, असे नाही. सध्या माझा अधिक भर दिग्दर्शनावर आहे. भविष्यात मी नक्कीच एखाद्या चित्रपटाचे दिग्दर्शन करणार आहे, असे ती म्हणाली.

अभिनेता झालो नसतो तर कदाचित जगलो नसतो...!

अभिनेता सुविंदर विक्कीची विशेष मुलाखत : ‘रिकामे बसण्याचा लाजिरवाणा अन् निराशेचा काळही अनुभवला’

‘धुरंधर २’मध्ये ब्रिगेडियर जहांगीरची छोटी भूमिका साकारणारे अभिनेते सुविंदर विक्की यांनी आपल्या सुमारे दोन दशकांच्या संघर्षांचा काळ, अभिनयावरील प्रेम आणि अलीकडच्या चित्रपटांमधील अनुभवांबाबत विशेष संवाद साधला. ‘लाटांशी झूज देऊनच नौका किनाऱ्यावर पोहोचते; प्रयत्न करणाऱ्यांचा कधीच पराभव होत नाही,’ या कवी सोहनलाल द्विवेदी यांच्या ओळी केवळ कविता नाहीत, तर त्या सुविंदर विक्की यांच्या आयुष्याची कहाणी सांगतात. २००४ मध्ये अभिनय क्षेत्रात पाऊल ठेवलेल्या सुविंदर यांनी जवळपास २० वर्षे संघर्ष केला. काम नसताना घरी रिकामे बसणे, निराशा आणि अस्वस्थतेचा दीर्घ काळ त्यांनी अनुभवला. मात्र, मनातील अभिनेत्याला त्यांनी कधीही मरू दिले नाही. अखेर २०२३ मध्ये ‘कोहरा’ या वेबसीरिजने त्यांच्या कारकीर्दीला नवे वळण दिले आणि ते प्रेक्षकांच्या पसंतीस उतरले. सध्या ‘धुरंधर २’, ‘सतलुज’ आणि ‘आवारापन २’ यांसारख्या चर्चेत असलेल्या चित्रपटांमुळे सुविंदर विक्की पुन्हा एकदा प्रकाशझोतात आहेत.

मनात नकारात्मक विचार येत होते...

संघर्षांच्या त्या काळाबद्दल सुविंदर विक्की सांगतात, “तो काळ खूपच वाईट होता. अनेकदा रडू येईल अशी परिस्थिती निर्माण व्हायची. आई-वडिलांच्या डोळ्यांत एक प्रश्न असायच ‘मुलगा काही करणार आहे की असाच आमच्या छातीवर बसून राहणार?’ पुरुष म्हणून कुटुंबाची जबाबदारी घेणे, मुलांचा सांभाळ करणे हे आपले कर्तव्य आहे, असे मला वाटायचे.” ते पुढे म्हणतात, “आजच्या

काळात महिलाही काम करतात. माझी पत्नीही काम करते. पण एक पुरुष म्हणून आपण घरी रिकामे बसून राहावे, ही भावना मला सतावत होती. माझी पत्नी काम करत आहे आणि मी घरी बसून एखाद्या प्रकल्पाची वाट पाहत आहे, याची मला खूप निराशा आणि लाज वाटायची. अनेकदा मनात विचित्र विचारही यायचे. तो काळ अत्यंत वेदनादायक होता.” मात्र, या कठीण काळानंतर अखेर आपली वेळ आली, असे त्यांना वाटते. ते म्हणतात, “कुठेतरी माझी प्रामाणिकता देवापर्यंत पोहोचली असावी. जणू देवानेच म्हटले, ‘चल मुला, आता तुझी वेळ आली आहे. तू खूप सहन केले आहेस.’”

‘धुरंधर 2’ची पटकथा न वाचताच स्वीकारली...

आदित्य धर यांच्या ‘धुरंधर २’ या चित्रपटात सुविंदर विक्की यांनी ब्रिगेडियर जहांगीरची छोटी भूमिका साकारली आहे. ‘कोहरा’मध्ये प्रमुख भूमिका केल्यानंतर त्यांनी एवढी छोटी भूमिका का स्वीकारली, असे विचारल्यावर ते म्हणाले, “मी ‘धुरंधर २’ची पटकथा न वाचताच काम केले. एके दिवशी मला मुकेश छाबरा यांचा फोन आला. ते म्हणाले, ‘भाऊ, एक मोठे काम आहे, पण आणखी काही विचारू नका. उद्या किंवा परवा कधी चित्रित करू शकता? रात्रीचे चित्रीकरण आहे.’ ते पुढे सांगतात, ‘मुकेश छाबरा यांच्याशी माझे चांगले संबंध आहेत. मी त्यांना विचारले, ‘पाजी, एका रात्रीत तुम्ही माझ्याकडून एवढे मोठे काम कसे करून घेणार? १२-१५ दिवस असतील तर समजू शकतो.’ ते म्हणाले, ‘माझ्यावर विश्वास आहे ना? मग माझ्या विश्वासावर हे काम करा.’ त्यानंतर माझ्याकडे दुसरा पर्यायच नव्हता. मला पटकथा व्हीनटी व्हॅयमध्ये पोहोचल्यानंतर मिळाली. त्या वेळी माझ्या भूमिकेचा एवढा प्रभाव पडेल, याची मला कल्पनाही नव्हती.”

दिवसा ‘कोहरा’, रात्री ‘सतलुज’चे चित्रीकरण

सुविंदर विक्की यांच्या ‘सतलुज’ या चित्रपटाबाबतही मोठी चर्चा झाली. ओटीटीवर प्रदर्शित झाल्यानंतर अवघ्या दोन दिवसांत तो हटवण्यात आल्याने वाद निर्माण झाला. मात्र, या चित्रपटातील एसएसपी सुरजीत सिंह सुग्गा या भूमिकेसाठी सुविंदर यांचे मोठे कौतुक झाले. चित्रपट हटवल्याबद्दल निराशा व्यक्त करताना ते म्हणतात, “हे खूप निराशाजनक होते. दिग्दर्शक हनी त्रेहान आणि निर्मात्यांनी हा चित्रपट प्रेक्षकांपर्यंत पोहोचवण्यासाठी खूप संघर्ष केला होता. जनतेसाठी तयार केलेली एखादी कलाकृती त्यांच्यापर्यंत पोहोचण्याचा अधिकार प्रत्येकाला असायला हवा. तुम्ही एखादे स्वादिष्ट जेवण बनवले, ते उत्तम पद्धतीने वाढले; पण ते खाणारेच

नसतील तर वाईट वाटणारच.” ‘सतलुज’च्या चित्रीकरणातील एक रंजक किस्साही त्यांनी सांगितला. “मी ‘कोहरा’चे चित्रीकरण सुरू असतानाच ‘सतलुज’चेही चित्रीकरण केले. त्या काळात माझ्या तारखाही एकमेकांशी जुळत नव्हत्या.” ते म्हणाले, ‘कोहरा’चे दिग्दर्शक सुदीप शर्मा यांच्याशी हनी त्रेहान यांनी चर्चा केली होती. सुदीप मला दुपारी एका ठराविक वेळी लुधियानाहून मोकळे करतील, त्यानंतर मी अडीच तासांत तरनतारणला पोहोचेल, ते माझे दृश्य उशिरा घेतील आणि लवकर चित्रीकरण संपवतील, असे उरले. असे सलग सहा दिवस चालले. त्या दिवसांची आठवण झाली तरी आजही अंगावर काटा येतो. मी ही गोष्ट पहिल्यांदाच कोणाला सांगत आहे.’

‘अभिनेता झालो नाही तर मरेन’ अशी अवरथा

अभिनय सोडून दुसरे काम करण्याचा विचार कधी केला का, या प्रश्नावर सुविंदर म्हणतात, “हा एक प्रकारचा जीवनमरणाचा संघर्ष होता. अन्यथा मी अनेक नोकऱ्या करू शकलो असतो. मी विमा क्षेत्रात नोकरी करत होतो. त्यात पुढे जाऊ शकलो असतो किंवा एखादा व्यवसायही सुरू करू शकलो असतो. पण मनाच्या आतून एकच भावना होती, ‘अभिनेता होणार नसेन तर मी मरेन.’ कदाचित माझ्या मनातील ही प्रामाणिक इच्छा देवापर्यंत पोहोचली असावी आणि म्हणूनच मला ‘कोहरा’ आणि त्यानंतर हे चित्रपट मिळाले.”

आझमी, हाशमींकडून बरेच शिकण्यासारखे...

आपल्या अलीकडील ‘आवारापन २’ या चित्रपटातील अनुभवाबद्दल सुविंदर सांगतात, ‘आवारापन’ हा एक कल्ट चित्रपट आहे. मला ‘आवारापन २’मध्ये काम करण्याची संधी मिळाली, याचा अर्थ कदाचित मी माझ्या आयुष्यात कला आणि अभिनयाच्या क्षेत्रात काहीतरी मिळवले आहे. चित्रपटातील माझी भूमिका उत्तम

आहेच; पण शबाना आझमी आणि इमरान हाशमी यांच्यासोबत काम करणे हा माझ्यासाठी जबरदस्त अनुभव होता. ‘ते पुढे म्हणतात, ‘झाडावर जितकी जास्त फळे असतात, तितके ते अधिक वाकते, असे म्हणतात. हीच गोष्ट या कलाकारांमध्ये पाहायला मिळते. त्यांच्यातील नम्रता आणि साधेपणा खरोखरच शिकण्यासारखा आहे.”

बहिणी श्रुतीसोबत ‘यिन-यांग’सारखे नाते

अक्षरा यांनी आई-वडील कमल हासन आणि सारिका तसेच बहीण श्रुती हासन यांच्यासोबतच्या नात्याबद्दलही सांगितले. ती म्हणाली, की वडिलांनी मला नेहमी शिकवले की नम्रता, प्रामाणिकपणा आणि कठोर परिश्रम हे यशाचे तीन मूलमंत्र आहेत. याशिवाय, चित्रपटसृष्टीत कोणत्याही एका गोष्टीचा

हट्ट धरून बसू नये. प्रत्येक आव्हानासाठी तयार राहिले पाहिजे आणि आपले सर्वोत्तम देण्याचा प्रयत्न केला पाहिजे. हे गुण नेहमीच उपयोगी पडतात. ‘शमिताभ’मध्ये काम करताना अमिताभ बच्चन यांच्यातही मला हेच गुण पाहायला मिळाले, असे ती म्हणाली. श्रुतीसोबतच्या नात्याबद्दल ती म्हणाली, की आम्ही बहिणी

आहोत आणि एकमेकांबाबत खूपच काळजी घेणाऱ्या आहोत. आम्ही एकमेकांच्या मैत्रीणीही आहोत. आमचे नाते ‘यिन-यांग’सारखे आहे. म्हणजेच आमचे स्वभाव एकमेकांपेक्षा अगदी वेगळे आहेत; मात्र आम्ही एकमेकांशिवाय राहू शकत नाही. हाच फरक आमचे नाते आणखी मजबूत करतो.

आयुष्यातील कोणतीही आठवण पुसायची नाही...

अक्षराच्या ‘सिम्यूलक्रा’ या चित्रपटाची कथा आठवणी जपणे आणि त्या पुसून टाकणे या अनोख्या संकल्पनेभोवती फिरते. त्यामुळे खऱ्या आयुष्यातील कोणत्या आठवणी ती पुसून टाकशील आणि कोणत्या जपून ठेवू इच्छिते, असा प्रश्न तिला केला असता ती म्हणाली, की ‘मी माझ्या सर्व आठवणी आणि अनुभव माझ्यासोबत ठेवेन. कारण याच आठवणी आणि अनुभवांनी आजची व्यक्ती म्हणून मला घडवले आहे. त्यामुळे मला माझ्या आयुष्यातील कोणतीही आठवण पुसून टाकायची नाही. मला सर्व काही जपून ठेवायचे आहे. काहीही मिटवायचे नाही, कारण मला माझ्या आयुष्यातील कोणत्याही गोष्टीचा पश्चात्ताप नाही.’

राष्ट्रीय शिक्षक पुरस्कार जाहीर; देशभरातील ४८ शिक्षकांची निवड

■ महाराष्ट्रातील चार शिक्षकांचा समावेश

नवी दिल्ली(प्रतिनिधी)–विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक प्रगतीसोबतच त्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासाला चालना देत शिक्षण क्षेत्रात नावीन्यपूर्ण उपक्रम राबविणाऱ्या देशभरातील ४८ शिक्षकांची राष्ट्रीय शिक्षक पुरस्कार २०२६ साठी निवड करण्यात आली आहे. यामध्ये महाराष्ट्रातील चार शिक्षकांचा सम िवेश आहे. शिक्षक दिनानिमित्त ५ सप्टेंबर रोजी नवी दिल्लीतील विज्ञान भवन येथे राष्ट्रपती द्रौपदी मुर्मू यांच्या हस्ते पुरस्कारांचे वितरण होणार आहे.

केंद्रीय शिक्षण मंत्रालयाच्या शालेय शिक्षण व साक्षरता विभागामार्फत हा पुरस्कार दिला जातो. नावीन्यपूर्ण अध्यापन, विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक गुणवत्ता व व्यक्तिमत्त्व विकास, शाळेच्या सर्वांगीण

प्रगतीसाठी केलेले प्रयत्न तसेच सामाजिक बांधिलकीच्या माध्यमातून उल्लेखनीय कार्य करणाऱ्या शिक्षकांची या पुरस्कारासाठी निवड करण्यात आली आहे.

महाराष्ट्रातील चार मानकीरी डॉ. कविता नृसिंहराव गिठ्टे (बीड)– केज येथील साने गुरुजी निवासी विद्यालयात कार्यरत असलेल्या डॉ. कविता गिठ्टे यांनी दिव्यांग आणि ऊसतोड कामगारांच्या मुलांसह वंचित घटकांतील विद्यार्थ्यांना शिक्षणाच्या मुख्य प्रवाहात आणण्यासाठी उल्लेखनीय कार्य केले आहे. आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या माध्यमातून अध्यापन करताना त्यांनी विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक गळती रोखण्यासाठीही प्रभावी प्रयत्न केले.

कुंदल जयवंत बच्छाव (नाशिक)–

नाशिक महानगरपालिका शाळा क्र. १८चा शैक्षणिक दर्जा उंचावण्यासाठी कुंदल बच्छाव यांनी विविध अभिनव उपक्रम राबविले. ‘मिशन मोबाईल–फ्री’ अंतर्गत ‘ज्ञानभिंती’, ‘आनंदवली शिक्षण कट्टा’ आणि अमेरिकेतील शाळांशी ‘ई–ट्रनिंग’द्वारे संवाद अशा उपक्रमांतून विद्यार्थ्यांना डिजिटल; तसेच आंतरराष्ट्रीय शिक्षणाचा अनुभव मिळवून दिला.

वैभव वसंतराव कुलकर्णी (लातूर)– पीएम श्री जवाहर नवोदय विद्यालय, लातूर येथे कार्यरत असलेल्या वैभव कुलकर्णी यांनी ग्रामीण विद्यार्थ्यांसाठी स्पर्धा परीक्षा, विज्ञान–तंत्रज्ञान आणि कौशल्याधारित शिक्षणावर विशेष भर दिला. त्यांच्या मार्गदर्शनामुळे विद्यार्थ्यांनी विविध शालेय व राष्ट्रीय स्तरावरील उपक्रमांत उल्लेखनीय कामगिरी केली आहे.

शिवप्रसाद अरविंद टिंगरे (सातारा)– सैनिक स्कूल, सातारा येथे कार्यरत असलेल्या शिवप्रसाद टिंगरे यांनी विद्यार्थ्यांमध्ये शिस्त, नेतृत्वगुण आणि देशसेवेची भावना रुजविण्यासाठी विशेष योगदान दिले. एनडीए तसेच विविध स्पर्धा परीक्षांसाठी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करून भावी लष्करी अधिकारी घडविण्यात त्यांची

महत्त्वाची भूमिका राहिली आहे.

राष्ट्रीय शिक्षक पुरस्कारासाठी यंदा जिल्हा, राज्य आणि राष्ट्रीय अशा तीन टप्प्यांत निवड प्रक्रिया राबविण्यात आली. केंद्रीय शिक्षण मंत्रालयाच्या राष्ट्रीय पोर्टलवर १५ जून ते २० जुलै २०२६ या कालावधीत पात्र शिक्षकांकडून ऑनलाइन स्व–नामांकन मागविण्यात आले होते. विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक प्रगती, नावीन्यपूर्ण अध्यापन, व्यक्तिमत्त्व विकास, शाळेच्या गुणवत्तावाढीसाठीचे प्रयत्न आणि वंचित घटकांसाठी केलेले कार्य या निकषांवर मूल्यमापन करून अंतिम ४८ शिक्षकांची निवड करण्यात आली.

शिक्षक दिनानिमित्त ५ सप्टेंबर रोजी विज्ञान भवनात होणाऱ्या विशेष समारंभात राष्ट्रपती द्रौपदी मुर्मू यांच्या हस्ते पुरस्कार प्रदान केले जातील. पुरस्कारप्राप्त शिक्षकांच्या प्रेरणादायी कार्याची माहिती देणारे लघुपटही यावेळी प्रदर्शित करण्यात येणार आहेत. या सोहळ्याचे दूरदर्शन, शिक्षण मंत्रालयाची ‘स्वयं प्रभा’वाहिनी तसेच अधिकृत वेबकास्ट आणि सोशल मीडिया माध्यमांवर थेट प्रक्षेपण करण्यात येणार आहे.

आ. रोहित पवारांच्या पीएच्या कन्येचा संशयास्पद मृत्यू

पुणे –पुणे जिल्ह्यातील बारामती शहरातील रुई परिसरातील साईनगर येथे एका १४ वर्षीय मुलीचा मृतदेह आढळून आल्यानं खळबळ उडाली. ही मुलगी राष्ट्रवादी शरद पवार गटाचे आमदार रोहित पवार यांच्या स्वीय सहाय्यकांची मुलगी असल्याची माहिती आहे. प्राथमिक परिस्थितीत आत्महत्येची शक्यता व्यक्त केली जात असली, तरी तिच्या मृत्यूचं नेमकं कारण अद्याप स्पष्ट झालेलं नाही.

मिळालेल्या माहितीनुसार, काल शनिवारी रात्री या मुलीचं आईसोबत किरकोळ कारणावरून भांडण झालं होतं. त्यानंतर ती घरातून बाहेर पडली. बराच वेळ ती घरी न परतल्यानं कुटुंबीयांनी तिचा शोध घेत पोलिसांकडे बेपत्ता झाल्याची तक्रार दाखल केली होती. त्यानंतर आज रविवारी सकाळी साईनगर परिसरात तिचा मृतदेह आढळून आला. घटनेची माहिती मिळताच पोलिसांनी घटनास्थळी धाव घेतली. मुलीचा मृत्यू आत्महत्या ? की अन्य कारणांमुळे झाला ? याबाबत पोलिसांकडून तपास सुरू आहे. सध्या या प्रकरणात हत्या असल्याचंही स्पष्ट झालेलं नाही. शवविच्छेदन अहवाल आणि तपासातूनच मृत्यूचं नेमकं कारण स्पष्ट होण्याची शक्यता आहे.

मृत्यूनंतरही कुटुंबात दुरावा; वडिलांवर गावी, तर आई–मुलावर शहरात अंत्यसंस्कार

छत्रपती संभाजीनगर(प्रतिनिधी)–शहरातील तिसगाव परिसरातील खवड्या डोंगरावरून दरीत कोसळून चांदगुडे कुटुंबातील तिघांचा दुर्दैवी मृत्यू झाल्यानंतर, या कुटुंबातील दुरावा मृत्यूनंतरही कायम राहिल्याचं काळजी पिळवटून टाकणारं चित्र समोर आलं आहे.

मृत कुणाल व त्याची आई संगीता यांच्यावर माहेरच्या नातेवाईकांनी शहरातील मुकुंदवाडी स्मशानभूमीत अंत्यसंस्कार केले; तर वडील मुरलीधर यांच्यावर त्यांच्या मूळ गावी धनगर पिंपळगाव (जि. जालना) येथे अंत्यसंस्कार पार पडले.

शुक्रवारी दुपारी कौटुंबिक वादातून कुणाल चांदगुडे (वय १९) हा खवड्या डोंगराच्या कड्यावर जाऊन उभा राहिला होता. त्याला वाचवण्यासाठी धावलेले वडील मुरलीधर (वय ४८) कुणालसह खोल दरीत कोसळले. डोळ्यांदेखत दोघे दरीत पडल्याने आई संगीता (वय ४२) यांनीही दरीत उडी घेतली. डॉक्टरचं स्वप्न पाहणाऱ्या कुणालच्या या टोकाच्या निर्णयामुळे

संपूर्ण कुटुंबच संपुष्टात आलं.

सोशल मीडियावर केवळ आयफोन आणि मोबाईलच्या हम्यावरून ही घटना घडल्याचे दावे केले जात होते. मात्र, पोलिसांनी या अफवांचे खंडन केले आहे. कुणालने टोकाचा निर्णय घेण्यामागे केवळ मोबाईल हेच कारण होते असे निश्चितपणे म्हणता येणार नाही; इतर अनेक कारणे असण्याची शक्यता आहे असे पोलीस उपायुक्त रत्नाकर नवले यांनी स्पष्ट केले.

दरम्यान, संगीता चांदगुडे यांचे काही जुने व्हिडिओ सोशल मीडियावर समोर आले आहेत. यामध्ये त्यांनी संपत्ती, शेती, नातेसंबंधांतील तणाव आणि कौटुंबिक वादांचे थेट संकेत दिले आहेत.

‘माझा संसार उद्ध्वस्त केलास, सात पिढ्या हे पाप फेडशील! आणि जी मेली तरी मयताला येणार नाही म्हणायची, ती बहीण प्रिय झाली?’, अशा शब्दांत त्यांनी काही लोकांवर गंभीर आरोप केले होते. ६ वर्षांपूर्वी मोठ्या मुलाच्या आजाराने झालेल्या मृत्यूनंतर कुटुंबात वाद अधिक वाढले होते.

गेल्या सहा वर्षांपासून कुणालचा लाडका पाळीव कुत्रा शेरू घराच्या खिडकीतून मालकांची वाट पाहत भुंकेत होता. शनिवारी शेतूला बिस्किटे भरवताना आजोबा बबनराव गाबुडे यांचे डोळे पाणावले. कुणालच्या आठवणींसोबत आता या मुक्या प्राण्याचा सांभाळ करण्याचा निर्णय आजोबांनी घेतला आहे.

नाशिक –(प्रतिनिधी) – निष्काम कर्मयोगी, शिवयोगी जगद्गुरु जनार्दन स्वामी मौनगिरीजी महाराज यांच्या परंपरेनुसार उत्तराधिकारी अनंत विभूषित श्रीमद जगद्गुरु स्वामी शांतीगिरीजी महाराज यांच्या प्रेरणेने व प्रमुख उपस्थितीत श्रीक्षेत्र त्र्यंबकेश्वर येथे वार्षिक नागपंचमी जपानुष्ठान सोहळ्यास उत्साहपूर्ण वातावरणात प्रारंभ करण्यात आला.

त्र्यंबकेश्वर येथील जगद्गुरु जनार्दन स्वामी महाराज आश्रमत आयोजित जपानुष्ठान सोहळ्याचा प्रारंभ पहाटे ब्रह्ममुहूर्तावर नित्यनियम विधी नंतर करण्यात आला.यानंतर लक्षवेधी पालखी मिरवणुक संपन्न झाली. आठवडाभर चालणाऱ्या या सोहळ्याा प्रसंगी मौनत्रातातील

महाजपानुष्ठान,अखंड नंदादीप,हस्त लिखित नामजप,रोज पहाटे ब्रम्हमुहूर्तावर नित्यनियम विधी, प्राणायाम, ध्यान, भागवत वाचन, महाआरती, भजन, प्रवचन, सतंन यांसह विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले आहे. या कार्यक्रमा दरम्यान शेकडो तास श्रमदान संपन्न होणार असून आश्रम परिसरात वृक्षारोपण देखील होणार आहे.

आठवडाभर जपसाधनेसाठी बसलेल्या हजारो भाविकांचा जीवनभर व्यसनमुक्तीचा संकल्प करण्यात आला.ज्या भाविकांचे व्यसन चालू होते त्यांच्या कडून व्यसनमुक्तीचा विशेष संकल्प करून घेण्यात आला.

धर्मादाय संस्था आणि मुख्यमंत्री वैद्यकीय सहाय्यता कक्ष यांच्यात सामंजस्य करार करणार –मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस

मुंबई(प्रतिनिधी) –राज्यभरातील

रुग्णालयांमध्ये उपचारासाठी येणाऱ्या रुग्णांसह त्यांच्या नातेवाईकांची सोय व्हावी आणि त्यांना अधिक चांगल्या सेवा–सुविधा उपलब्ध व्हाव्यात, यासाठी मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी पुढाकार घेतला आहे. रुग्णांच्या नातेवाईकांना मदत करणाऱ्या विविध धर्म दाय संस्था आणि मुख्यमंत्री वैद्यकीय सहाय्यता कक्ष यांच्यामध्ये सामंजस्य करार करण्याचे निर्देश मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी दिले आहेत.

मोठ्या रुग्णालयांमध्ये दररोज हजारो रुग्ण आणि त्यांचे नातेवाईक उपचारासाठी येत असतात. बऱ्याचदा उपचाराचा मोठा खर्च, राहण्याची आणि जेवणाची सोय तसेच योग्य मार्गदर्शनाचा अभाव यामुळे रुग्णांच्या नातेवाईकांना मोठ्या अडचणींना सामोरे जावे लागते. हीच बाब लक्षात घेऊन या सर्व घटकांना एकाच छताखाली आणून एक सुटसुटीत आणि पारदर्शक यंत्रणा उभारण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.

या करारामुळे धर्मादाय रुग्णालये आणि विविध स्वयंसेवी संस्थांच्या मध्यमातून मिळणारी मदत थेट आणि वेळेत रुग्णांच्या नातेवाईकांपर्यंत पोहोचवणे शक्य होणार आहे. धर्म दाय आयुकांच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या रुग्णालयांमध्ये गरीब रुग्णांवर मोफत आणि सवलतीच्या दरात उपचार करणे जातात. या प्रक्रियेत अधिक सुसुत्रता आणि पारदर्शकता आणण्यासाठी मुख्यमंत्री वैद्यकीय सहाय्यता कक्षाची यंत्रणा जोडली जाणार आहे.

रुग्णालयांच्या परिसरात

नातेवाईकांसाठी निवारा, अल्पदरात, मोफत भोजन आणि वैद्यकीय मार्गदर्शनाची सोय अधिक प्रभावीपणे केली जाईल. सर्वसामान्यांना आरोग्य सेवा मिळवताना येणाऱ्या अडचणी दूर करणे आणि त्यांना प्रशासकीय प्रक्रियेत सुलभता मिळवून देणे हा या उपक्रमामागचा मुख्य उद्देश आहे. यामुळे राज्यातील हजारो गरीब आणि गरजू रुग्णांना व त्यांच्या कुटुंबांना मोठा दिलासा मिळणार आहे.

या करारामुळे धर्मादाय संस्थांचे योगदान आणि शासकीय यंत्रणांची कार्यक्षमता एकत्र येऊन एक आदर्श आरोग्य सहाय्य मॉडेल राज्यात उभे राहील. अशा धर्मादाय न्यासांच्या सहकार्याने विविध त्रिपक्षीय सामंजस्य करार करण्यात येऊन त्याचा थेट लाभ रुग्णांना देणे शक्य होणार आहे. त्यासाठी सीएम आरएफच्या वेबसाईटवर सर्व तपशील उपलब्ध आहे. त्यात सर्व संस्थांनी सहभाग नोंदवावा, असे आवाहन मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी केले आहे.

श्री रेणुकादेवी संस्थान श्री क्षेत्र माहूरगड ता. माहूर जि. नांदेड	
नोंदणी क्र.प. 2185 (नांदेड) विश्वस्त मंडळ	
वेब पल्ला :- www.shreenukadevi.in	ई –मेल पल्ला :- shreenukumataandir@gmail.com
शाखा:-आस्था/लेखा/ई.ई.सं/ ११/११/2026	दूरध्वनी क्र :- 9850335335

दि.2३.08.2026

:: जाहिर दरपत्रक सुचना ::

विषय- पोळा उत्सवा निमीत्य संस्थान अन्नदान विभाग व इतर अनुपंगीक लागणा-या बाबी करीता साहित्य पुरवठ्याचे दरपत्रके मागविण्यात येत असल्याबाबत.

संदर्भ- 1. शासन निर्णय उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग दिनांक -01 डिसेंबर 2016
2. शासन निर्णय उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग दिनांक - 07 मे 2021
3. मा. विश्वस्त समितीच्या दि.10.07.2026 रोजीच्या ठरावानुसार..

उपरोक्त विषयी कळविण्यात येते कि, पोळा उत्सवा निमीत्य संस्थानच्या अन्नदान विभाग व इतर अनुपंगीक लागणा-या बाबी करीता साहित्य पुरवठा करण्याबाबतची कार्यालयाच्या खरेदी समितीने कार्यालय स्तरावरून अत्यंत तात्पुरत्या स्वरूपात सदरील साहित्याचे पुरवठा करण्यासाठी निविदा देवून खालील बाबीच्या दराचे दरपत्रके पुरवठ्यादारांकडून मागविण्यात येत आहेत. तरी इच्छुक पुरवठ्यादारांनी खालील तपशिला प्रमाणे आपले दरपत्रके GST सह या कार्यालयास **जाहीरात प्रतिध्द झाल्यापासून 05 दिवसाच्या आत बंद ठिकाण्यात** सादर करावे. **05 वाजेपर्यंत**)
(अंतिम दिनांक-2३.08.2026 पर्यंत सायं- 05 वाजेपर्यंत)

अ.क्र.	पुरवठा करावयाचे पदार्थाचा तपशिल	एकुण लागणारे साहित्य	दर	स्थानिक बाजारातील सरासरी दर प्रमाणे एकुण रक्कम
			दर	एकुण रक्कम
1	2	3	4	5
1	फुलांची सजावट			
1	मुख्य मंदिरास (गाभारा)	प्रति दिवस		
2	मुळजा भवानी मंदिर	प्रति दिवस		
3	महालक्ष्मीमाता मंदिर	प्रति दिवस		
4	मुख्य प्रवेश व्दारे, राम मंदिर	प्रति दिवस		
5	महापुरुषांकरीता हार	प्रति नग		
6	होम सजावट	प्रति दिवस		
7	नंदी बैलांची सजावट	बैल सजावट		

1	2	3	4	5	6
2	वाजंत्री (11 व्यक्ती)				
1	ढोल - 04 नग	प्रति दिवस मजुरी			
2	तासे - 04 नग	प्रति दिवस मजुरी			
3	लहान ढोल- 01 नग	प्रति दिवस मजुरी			
4	मोठा ढोल- 01 नग	प्रति दिवस मजुरी			
5	कंसीओ- 01 नग	प्रति दिवस मजुरी			

3	कर्मचारी ड्रेस				
1	कार्यालयीन कर्मचारी ड्रेस शर्ट- व्हाईट पॅन्ट- नेव्ही ब्ल्यू	28 पुर्ण ड्रेस			
2	सुरक्षा रक्षक ड्रेस (शिलाईसह) Combat Uniform (without Army Logo)	62 पुर्ण ड्रेस			
3	कार्यालयीन शिपाई ड्रेस शर्ट/पॅन्ट- व्हाईट	04 पुर्ण ड्रेस			
4	सफाई कामगार ड्रेस शर्ट- निळा पॅन्ट- नेव्ही ब्ल्यू	22 पुर्ण ड्रेस			
5	कार्यालयीन महिला साडी क्रिम ऑफ व्हाईट (काठ भगवा/साल)	12 पुर्ण ड्रेस			
6	डॉक्टर ॲपरॉन	04 नग			
7	इतर महिला साडी (खाकी)	14 पुर्ण ड्रेस			

4	कापड				
1	भगवे शेला	1400 नग			
2	धोतर/उपरणे (भगवा)	50 नग			

5	टेलर (शिलाई)				
1	कार्यालयीन कर्मचारी ड्रेस शर्ट- पांढरा पॅन्ट- आकाशी निळा	प्रति ड्रेस शिलाई दर			
2	कार्यालयीन शिपाई ड्रेस शर्ट- पांढरा पॅन्ट- पांढरा	प्रति ड्रेस शिलाई दर			
3	सफाई कामगार ड्रेस शर्ट- निळा पॅन्ट- आकाशी निळा	प्रति ड्रेस शिलाई दर			
4	कार्यालयीन कर्मचारी ड्रेस शर्ट- पॅन्ट- आकाशी निळा	प्रति ड्रेस शिलाई दर			

दरपत्रकावरील बाबींची प्रमाणे मागवलेले जेवण आवश्यक आहे. ही जेवणवस्तु यावे. 1. बंगला जेवण घड्यालय. 2. जगदगड इतने जेवणवस्तु संपत्ती घड्यालय. 3. ०57 बडोली घड्यालय. 4. येन काई. 5. सार-2025-2026 चे आयकर भरण्या प्रमाणपत्र. 6. 057 नव दिवस सारकार अर्थात उद्योगियत क्षेत्र. 7. जीवनीक व सारव डिटेली किंवा कोणत्याही आयवर्षीक बाजारतील सरावरी दरानेच वाढ झाल्यास, निविदातकाल दरपत्रकावरील जेवणेत यास करारा येणार नाही. लक्ष घेवने अधिक किंम वाढत करारा येणार नाहीत. तरी केल्यास किम आरुन कडुन किमामुदारा किम सामिलकरात करीत. 08 संवत्सरी सर्व सारवलेर नाहीती मुदरा करारा सादर करावेत. अर्धवड कोडेशन सादर केल्यास अर्थात उद्योगियत क्षेत्र. 09. या कोडीशनकडे घेवत येणारे आदेश हे पोळा उत्सवाच्या काळातकीचारी राहिल. 10. सदरत किम संस्थाच्या कार्यालयत पोहोच करणे आवश्यक राहिल. याकांतरचा गती भांडा येणका किमका आली. तरीर Trachumar कधी मुदरा किमका आली. 11. सदरत बाबी कोडीशी संवत्सरी कळत नाहीत. कोडीशनत किमती संवत्सरी सची कळत, पुढील किमने कोडीशन अधिकारी संस्थाकडत राहिल. 12. अर्थ- 09 व अर्थ-08 यावरुन कापड करत. किंवा आयच्या प्रतिदिनी यावेत संस्थानच्या काळातकात पोहोच करणे यावरुन. 1. सारद सारवले हा किमका मुने 03 डेस असतया पाडीत. 2. सुदरा दरमम डेस मुने आरीकलवड करार करारा यावरुन. 3. अधिकार कोडीशी करीत 03 आरी. 4. भगवा शेला, उपरने/उपरणे सची पक नग पोहोच करार करारा. कोडीशन कोडीन सादर करावेत जावेत. (सर्जे कोडीशन सारकार सादर केलेला कापड व इतर बाबी परत किमका जाईल.) 13. सदरत किमका व आदेश यावरुने बदललेर करण्याचे सचे अधिकार विश्वस्त संपत्ती. श्री रेणुकादेवी संस्थान माहूर नगरीत राहिल. सदरत जाहिरात ही संस्थानचे अधिकृत वेबसाईट www.shreenukadevi.in वर आनी संस्थाच्या सुचना वकळत आल्यावर आले आहे. अधिक जाहरी करीत श्री रेणुकादेवी संस्थानचे कार्यालयत संपर्क सारतात.		 B. S. Narasimha संस्थाचे निदेशाधिकारी, संस्थाचे निदेशाधिकारी, या संस्थाचे निदेशाधिकारी, या संस्थाचे निदेशाधिकारी, या संस्थाचे निदेशाधिकारी
--	--	--

